

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2030, — nočna 2996, 2994 in 2030

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nov tip

Vsi dobri ljudje tožijo, kako naš čas živi brez velike ideje, vredne človeka in človeštva. Ideja sicer je, toda velik del človeštva ne veruje vanjo, ali pa veruje, toda ne živi po njej. Ta ideja je ustvarila veličastno stavbo krščanske kulture, ki se tem bolj ruši, čim bolj se njeni nosilci, evropski narodi, od te ideje oddaljujejo. Življenje sodobnega človeka je čisto započeno v gnoto, pozna same gnotne interese in ima zgolj gnotne cilje v zadovoljitev svojega lastnega jaza. Kdor pa ne pozna večnih resnic in neminljivih vrednot, komur je svet onostranskih stvari himera, komur je edino to realno, kar nese dobiček in obeta materialen uspeh pa povzroča lastno ugodje, ta bo seveda gojil samo svoje nižje nagone. Sčasoma pa tako življenje, naj nujna se toliko užitek, profita in moči, postaja nemiselnost, brez vsake vrednosti in obupno. Človeštvo skuša to življenje napraviti bolj znošno s tem, da krščanski ideal življenja nadomešča z drugimi, ki so usodna zmes resnice in zmote: z nacionalizmom, komunizmom in tako dalje, jih pa zopet zavrže, ko ga razočarajo. Dejanjsko življenje pa slejkoprej teče po starem kolovozu materializma, egoizma in popolne nemorale javnega življenja, kojega cilji se dosega s kakršnikoli sredstvi.

Spoznanje te brezidejnosti in moralne derute časa je tudi pri nas marsikoga napotilo, da razmislija o tem, kako bi zopet navdušili ljudi za ideale, kako bi jim vdihnili novega duha, kako bi jih po besedah nekega nemškega pedagoga, ki veruje v ustvarjajočo silo, ki da so tudi v naši dekadentni dobi na delu, »vzgojil k politiki, ki se zaveda svoje odgovornosti, in k pojmovanju življenja, odgovornega višjim silam — sploh k novi, srenejši formi življenja«. Temu podobno smo tudi pri nas čitali v resolucijah velike nacionalnoprosvetne organizacije zahtevo po »novem tipu jugoslovenskega človeka«.

Naj nam bo dovoljeno, da na to navežemo nekaj misli. Čisto gotovo nam je treba novega ali prenovljenega človeka, novega pokolenja, boljšega in lepšega življenja. Da mora ta človek biti prežet narodnega duha v znanju bratstva, najintimnejše sorodnosti in vzajemnosti Jugoslovanov, o tem sploh ni debate. Glavna stvar pa je, kakšen nazor o vesoljstvu bomo vdihnili temu človeku, kateri vrhovni ideal življenja mu bomo dali, s kakšnim etosom ga bomo prešinili. Tak ideal mora biti univerzalen, nas mora združevati z vsem kulturnim človeštvom in mora biti vsebinsko absoluten, neodvisen od prigradnosti krvi, plemen in kraja. Mora pa tako človečanska kultura biti seveda zgrajena na podlagi naše narodne osebnosti, ki ji daje tvornost, moč in obliko.

Ta kultura, po kateri se ima novi tip našega človeka izoblikovati, pa ne more biti nobena druga kot krščanska, v kateri so velike, osrečujoče in nespremenljive vrednote prošlosti združene z vsem dobrim, kar današnji človek ustvarja za srenejšo bodočnost posameznika in družbe. To smo primorani zopet in zopet poudarjati, ker oni, ki v najboljši veri in z najboljšim namenom želijo ustvarjati novi tip jugoslovenskega človeka, očividno niso na jasnem, po kakšnem kalupu mu bodo dali obliko in s katero najvišjo idejo bodo navdihnili njegovo življenje. Nič ne bo mogoče ustvariti trajnega, če ne bo osnovano na miselnosti našega ljudstva, če ne bo vzniklo iz njegove duše in ne bo podprto od njegove tradicije. Nobena še tako humanistična etika ne bo plodnega življenja zmožna, če ne bo vrašena v religiozni svet našega naroda, v njegovo krščansko vero in mišljenje. Le iz te krščanske morale je mogoče hraniti v našem človeku idealizem, da v kruti borbi za življenje ne ugasne in ne odstopi mesta čisto animalski tekmi za boljši prostor na soncu.

Vsak bo priznal, da narodu ne bi nič koristili ljudje, ki bi se imeli in čutili za stoprocentne nacionaliste in Jugoslovane, dejansko pa bi ostali ista animalia brutalia, kakor jih imamo dovolj in to nemalokrat v ospredju. Kar v prvi vrsti potrebujemo, da bomo Jugoslovani med seboj res bratje, da bomo v medsebojni slogi gradili svojo državo in jo okrepili, to je, da smo ljudje, vredni svojega človečanstva, svojega božanskega poslanstva, glasniki idealov in visoko etičnega življenja, prešinjene odgovornosti! Če pa bodo nezvestoba, prevara, izdajstvo, laž in hinavstvo ostala premnogim neobhodna orodja občestvenega življenja, pohlep, sebičnost in izkoriščanje pa njega gonilne sile — kaj nam potem pomaga vnanje privzeti nacionalizem in njegova gesla? Treba je globoke krščanske kulture, da se naša narodna duša požlahtni do viška! V tem je naš problem; zaenkrat pa slišimo o tipu našega novega človeka žal samo slabotne in malo prepričujoče fraze — dokaz, da se zelo slabo zavedamo, na kakšnih ranah krvavi naše narodno telo. Eno se govori in piše, drugo se misli in dela! V tej dvojnosti je naša moralna in zato tudi nacionalna kriza.

Kako površno pa se to vprašanje pri nas večkrat umeva, je mogoče spoznati med drugim na besedah, ki smo jih nedavno ne vemo že kje o tej stvari čitali. Reklo se je namreč, da se imamo odvrniti od dosedanjega naša, na zapad usmerjene krščanske kulture, če hočemo postati resnični Jugoslovani. Kar ta pisec pod »zapadno krščansko kulturo« razume, pa ni nič drugega, ko ona krščanska kul-

General Stevan Hadžić - umrl

Belgrad, 23. apr. AA. Davi ob 7.20 je umrl armadni general Stevan Hadžić, minister vojne in mornarice n.r.

Belgrad, 23. aprila.

Bivši vojni minister general Hadžić je bil bolan že dalj časa, vendar je smrt prišla kljub temu nepričakovano. Meseca marca ga je zadela kap po desni strani telesa. Tedaj ga je nekaj časa nadomeščal sam predsednik vlade general Peter Živković. Ko je bilo jasno, da ne bo kmalu dober in da se bo moral iti zdraviti v inozemstvo, je podal ostavko, nakar je bil imenovan za vojnega ministra general Stojanović.

Preden pa je mogel odpotovati zdraviti se, ga je davi zopet zadela kap. Smrt je nastopila v teku pol ure ter je ne le v Belgradu, marveč po vsej državi zbudila splošno sočutje. Pokopan bo na državne stroške. Dan pogreba pa še ni določen. S poslopj vseh vojaških poveljstev vihrajo črne zastave.

*

Stevan Hadžić se je rodil 19. februarja 1868 v Belgradu. Po absolviranju gimnazije je vstopil 1886 v vojno akademijo v Belgradu. L. 1889. je postal topničarski podporočnik. Od l. 1891. do l. 1895. je na petrogradski generalštabni akademiji dokončal svoje vojaške studije. Od l. 1895. do 1896. je bil vodnik topničarskega polka in učitelj v topničarski podčastniški šoli. L. 1896. je napredoval v generalštabnega kapetana II. razreda. Od leta 1896. do 1897. je bil poveljnik čete pri pehoti in

vršilec dolžnosti načelnika štaba drinske divizijske oblasti. Od l. 1897. do 1901. je bil ordonančni častnik Nj. Vel. kralja, šef prometnega oddelka glavnega generalnega štaba, načelnik štaba konjeniške divizije in načelnik štaba donavske divizijske oblasti. Od l. 1902. do 1904. je bil poveljnik pehotnega polka. Od l. 1904. do 1905. je bil šef

poročevalskega oddelka glavnega generalnega štaba in poveljnik pehotnega polka. Od 1906. do l. 1910. je bil šef generalštabnega oddelka vojnega ministrstva in načelnik splošnega vojaškega oddelka vojnega ministrstva. Od l. 1910. do 1912. je bil vojaški ataše v Petrogradu. L. 1912. je postal generalštabni polkovnik. Po vojni 1913 in pred vojno 1914 je bil pomočnik načelnika glavnega generalštaba in poveljnik šumadijske divizijske oblasti. Od l. 1900. do 1901. in od l. 1906. do 1910. je bil profesor vojne akademije, kjer je poučeval taktiko in strategijo. Sploh je že pred vojno zavzemal najodličnejše položaje.

V vojni l. 1885. se je udeleževal kot prostovoljec. V vojni l. 1913. je bil poveljnik drinske divizije prvega poziva. V svetovni vojni je bil do zavzetja Šabca poveljnik šumadijske divizije prvega poziva. Od l. 1914. do 1916. je bil generalštabni šef l. armade, ki ji je poveljeval vojvoda Mišić. Končno je bil do l. 1917. poveljnik prve srbske prostovoljske divizije v Rusiji, ki se je potem borila v Dobruđi. Prostovoljci iz Dobruđe so govorili o njem z velikim spoštovanjem, češ, da ima železno roko, a zlato srce. Od l. 1917. do 1919. je bil vojaški ataše v Romuniji. L. 1918. je bil imenovan za generala.

Od marca 1919 do februarja 1920 je bil vojni minister. Od aprila 1920 do marca 1921 je bil prvi adjutant Nj. Vel. kralja, za kar ga je kralj Aleksander imenoval takoj, ko je zasedel prestol. Od maja do junija 1921 je bil zopet vojni minister. L. 1923. ga je kralj imenoval za armadnega generala. Od decembra 1926 dalje je bil vojni minister v vseh kabinetih do danes. Ostavko na svoj položaj je podal šele marca letošnjega leta zaradi vedno slabšajoče se bolezni.

Bolgarska kriza

Moč zemljoradniške stranke narašča — Malinov dobil mandat za sestavo vlade

Sofija, 23. apr. AA. Bolgarska agencija poroča: Kralj Boris je sprejel danes v avdienco vodjo demokratske stranke Malinova ter mu poveril mandat za sestavo nove vlade. Ko je odhajal z dvora, je Malinov izjavil novinarjem, da je sprejel mandat za sestavo koalicijske vlade in da se bo takoj posvetoval s šefi strank, da izpolni poverjeno mu nalogo.

Sofija, 23. apr. l. Po krvavi junjski revoluciji leta 1923, katere žrtve so bili Stamboljski in večje število voditeljev kmečkega ljudstva, so se vse meščanske stranke združile v enotno politično organizacijo »Demokratski Zgovor«. Edina demokratska stranka pod vodstvom Malinova je ostala izven te nove politične skupine iz taktičnih ozirov in kot eventualna meščanska rezerva za parlamentarne kombinacije. Dve skupščinski periodi je ostal Demokratski Zgovor neomajan v Bolgariji pod vodstvom prof. Cankova in pozneje pod vodstvom prof. Ljapčeva. Vlada parlamenta ima veliko večino v sobranju, v stvari pa je to režim nečiste strahovlade oficirskih organizacij in makedonstvujuših. Vlada je na dosedanjih volitvah seveda dobila vedno veliko večino. Pod zaščito te večine so bila v teku osmih let porabljena vsa sredstva, da se iztrebijo predstavniki kmečke vlade. Sicer so od časa do časa nastopali spori, krize itd., vendar ni režim na to imel niti malo vpliva. Šlo je večinoma za osebne ambicije posameznikov, ali pa so bili odstranjeni ljudje, ki se makedonstvujušim niso zdeli dovolj zanesljivi.

Glavni voditelji Demokratskega Zgovora Ljapčev, Cankov, zunanji minister Burov in finančni minister Molov, so se v kritičnih momentih vedno sporazumeli v zunanjepolitičnih ozirih ter bili orientirani italofilsko. Posebno Molov je pred-

stavljal močno italijansko finančno skupino, in ni bila tajnost, da ta italijanska skupina podpira makedonstvujušo organizacijo.

Skupina Malinova je sicer v opoziciji, ki pa nima nobenega pomena, je veliko bolj zmerna in seveda kot opozicijska stranka tudi zelo radodarna z obljubami v zunanji in notranji politiki. Njen vpliv je radi večje taktike v poslednjem času zelo porastel in se je precej približala zmernim zemljoradnikom ter bila z njimi v stalni zvezi v parlamentarni borbi. Zemljoradniška stranka se je po krvavi revoluciji počasi opomogla in kljub strahotnemu terorju uvrstila svoje pozicije. Ona danes predstavlja veliko večino bolgarskega naroda. Posebno v zadnjih dveh letih je zelo uvrstila svoje pozicije.

Voditelji Betejev, Tomov in drugi so zelo odločni, vendar ni misliti, da bi v doglednem času prišlo do odločilne bitke. Stranka je jugoslovansko orientirana in javno nastopa za jugoslovansko federativno državo. Druge skupine, kakor socialisti in disidentni raznih strank, ne pridejo v poštev. Ostavka vlade Ljapčeva je povsem formalnega značaja. Sobranju je potekala doba in razpisane bodo nove volitve. Kakšna bo nova vlada, je seveda težko prorokovati. Eno pa je gotovo, da ne bo zemljoradniška. Ali ostane na krmilu Demokratski Zgovor, ali pride v roke Malinova, je po dosedanjem poteku krize težko presoditi. Kdor bo vodil volitve, bo seveda po znanih balkanskih tendencah dobil večino in s tem tudi vlado za daljšo dobo. Odločitev je v rokah kralja Borisa, ki v glavnem nadaljuje politiko svojega očeta, kralja Ferdinanda, ki je bil največji zaščitnik pokreta makedonstvujuših in korakal z Italijo.

Krvav sprejem Tardieu-a

Pariz, 23. aprila. kk. Kmetijski minister Tardieu, ki je v zadnjih tednih ponovno javno nastopil zelo ostro proti Briandovi politiki, je bil danes v Toulousu, kamor je šel na otvoritev velike poljedelske razstave, sprejet tako, kakor vodilni ministri niso dostikrat sprejeti. Že ob prihodu na kolodvor v Toulousu je prišlo do živahnega incidenta, ki se je še povečal, ko se je Tardieu eno uro pozneje v odprtem vozu peljal na razstavo. Množica na obeh straneh ulice je pozdravljala Tardieuja z avtomobilskimi hupami in piščalkami. Tega oglašujočega hrupa policija ni mogla zadušiti. Tardieu je hotel pokazati, da ne uživa zastoj glas hladnokrvnega moža, ki je dobre volje. Bil je očividno pripravljen na tako demonstracijo. Naenkrat je ustavil svoj voz, vzel iz žepa piščalko in se piskajoč z vsemi močmi postavil na čelo demon-

strantov, ki so ga s kričanjem spremljali na vsem potu po razstavi. Popoldne, ko bi se imeli proti koncu banketa govoriti uradni govori, je prišlo do novega resnejšega incidenta. Pred poslopjem je bila zbrana velika množica, katere je hotela vdreti v dvorano, pri čemer je prišlo do krvavih spopadov z ojačeno policijo. Več demonstrantov je bilo pri tem ranjenih. Priti je morala policija na konjih, da je napravila red.

Konferenca Male antante

Bukarešta, 23. aprila. Z. Konferenca ministrov za zunanja dela Male Antante je sklicana za 4. maj. Na tej konferenci se bo razpravljalo vprašanje protekcijskih tarif za agrarne proizvode in o avstro-nemški carinski uniji.

bogoiskateljstvu Avguščina, ki se ujema z vzhodnimi filozofi krščanstva. Vsi Jugoslovani brez izjeme smo zrastle na tej kulturni osnovi; v skupnem življenju pa se moramo prizadevati, da se očistimo vseh negativnih elementov svoje duševnosti, naj bodo že prinešeni z »zapada« ali z »vzhoda«.

Kateri so ti, smo jasno povedali.

Osebnosti

Ljubljana, 23. aprila. AA. Jutri v petek, 24. t. m. g. ban dr. Drago Marušić ne bo sprejemal strank.

Belgrad, 23. aprila. Z. Danes ob pol osmih so odpotovali gostje belgrajskega nadškofa opat Ljudevit Kržić, Matija Prištenik in dr. Jozef Lončarić. Včeraj so napravili izlet v Topčider in Avalo.

Belgrad, 23. aprila. AA. Prosvetni minister je na podlagi čl. 164 zakona o narodnih šolah dovolil zasebni osnovni šoli usmiljenih sester sv. Vincenca Pavlanskega pri Sv. Duhu v Zagrebu, da smejo še nadalje obstojati s pravico javnosti.

Kongres jugosl. agronomov

Zagreb, 23. aprila. Z. Danes so v sabornici na Trgu Stjepana Radića otvorili svečano kongres jugoslovanskih agronomov. Prisostvoval je tudi ban dr. I. Perović, armadni general Marić, podban dr. Hodža, zatem zastopnik mestnega župana Mužević, predstavniki upravnega sodišča za zaščito države, general Acimović, predstavnik poljedelskega ministrstva dr. Prohaska, predstavniki prosvetnega ministrstva in Društva jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov iz države. Konferenci je predsedoval profesor dr. Rittig, ki je tudi otvoril kongres, dr. Perović je čestital delu kongresa. Pozdravil ga je zagrebski senator Mužević, a nato predstavnik agronomov iz Poljske Ludowski. V imenu društva jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov je govoril inž. Ribič. S tem je bil svečan del kongresa končan. Kongres je trajal tudi popoldne in bo trajal še jutri. Jutri se bo vršilo tudi poskusno oranje zemljišča z najnovejšimi traktorji v Zagrebu.

„Balkanski teden“

Ankara, 23. apr. AA. Anatolska agencija poroča: V zvezi s prireditvijo balkanskega tedna je prispelo že mnogo udeležencev zlasti dijakov v Carigrad. Vso oskrbo imajo v rokah dijaška društva in Touring-Club.

Sestanek slovanskih botanikov

Varšava, 23. apr. AA. V začetku junija bo sestanek slovanskih botanikov. Sestanek ima nalogo zblizati slovanske znanstvenike in ustvariti čim ožje sodelovanje med njimi. Razen v slovanskih jezikih se bo govorilo tudi francoski.

Napredek Slovakov

Praga, 23. apr. AA. Univ. prof. v Bratislavi Šulteti je napisal knjigo o napredku Slovaške v novi državi. Na podlagi statistike dokazuje, da se je gospodarsko in kulturno v teh 12 letih Slovaška bolj dvignila kakor pol stoletja pod madžarsko vladjo. Slovaški listi, ki so n. pr. pred vojno imeli 40.000 naročnikov, jih štejejo zdaj pol milijona. Razen tega se povsod na državne stroške grade javne knjižnice, dočim je bilo prej komaj nekaj slovaških knjig.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno. Višja temperatura.

Zagrebska vremenska napoved. Spremenljivo. Počasi se bo zjasnilo. Toplejša.

Področje Katoliške akcije

Izvirne informacije našega dopisnika

Rim, aprila 1931.

V zadnjem času so katoličani v Italiji razvili pod okriljem Katoliške akcije zelo živahno delovanje tudi v socialnem področju. Fašistom je šlo to na živce; radi tega so v osrednjem glasilu fašističnih sindikatov »Lavoro Fascista« zaprili ostru gonjo proti Katoliški akciji, češ, da je prestopila po konkordatu odmerjeno ji področje, ker se bavi tudi s socialnimi vprašanji in ustanavlja strokovne organizacije. S tem je italijanska Katoliška akcija posegla v območje fašističnih sindikatov, ki so v državi edini prav priznani. Se v nedeljo je glavni fašistični tajnik Giurati na velikem zborovanju v Milano izjavil, da je Katoliška akcija v fašistični Italiji odveč, ko se je vendar Mussolini že pred pohodom v Rim izjavil za vernega in je že fašizem rešil moralo italijanskega naroda. Prav v nedeljo je sprejel sv. oče okoli 400 voditeljev italijanske Katoliške akcije v Rimu, po večini laikov, in porabil to priložnost, da načelno izpregovori o Katoliški akciji. Povod za njegov govor je sicer dal pritisk fašistične vladavine na italijansko Katoliško akcijo, ki se opira na samovoljno razlaganje konkordata, vendar so izvajanja sv. očeta tako načelna, da veljajo Katoliški akciji po vsem svetu.

Sv. oče je omenil, da ga veseli napredek italijanske Katoliške akcije, ki je razviden iz poročil, predloženih po njenih voditeljih. Pa tudi od drugih strani sveta prihajajo v tem pogledu zelo razveseljive vesti. To je sv. očetu v veliko tolažbo. Ze v prvi encikliki o Katoliški akciji je sv. oče podal naslednjo definicijo: »Katoliška akcija je udeležba laikov pri hierarhičnem apostolatu Cerkev.« Laiki so torej pozvani k sodelovanju na hierarhičnem apostolatu, ki predstavlja resničen in pravi poklic, poklic, ki je star prav tako kakor krščanstvo samo. Ze apostoli so se namreč posluževali do takrat poganskih laikov pri širjenju Kristusovega nauka. Katoliška akcija je torej stara, časti vredna in sveta, ker so jo nam izročili sami apostoli. Najprej je treba ustvariti te apostole, soapostole, kakor je Kristus izobilil prve svoje soapostole, ki so po-

magali pri njegovem božjem poslanstvu. Člani Katoliške akcije bodo lahko vršili uspešno svojo nalogo, ako bodo prej sami uravnavali svoje življenje po Kristusu.

Katoliška akcija se izvaja na razne načine, predvsem s molitvijo, ki je prvi apostolat, potem z besedo, pisano in tiskano besedo, ter z dobrodelnostjo. Udeležba pri hierarhičnem apostolatu pomeni torej udeležbo pri prvem apostolatu, ki je izšel neposredno iz Kristusovih rok. Iz tega moramo izhajati prvo posledico, da je bistvo Katoliške akcije, da je vezana z apostolatom od večeraj in danes, z apostolatom Cerkev. To je prvo pravilo, po katerem se mora vladati vsa Katoliška akcija. Druga posledica izhaja iz prve. Tu nastane namreč vprašanje, kako daleč sega območje tega apostolata. Ta apostolat mora biti povsod, to je tja, kjer je pričujoč Bog, kjer gre za blaginjo duš, za razlikovanje med slabim in dobrim, za uporabo božjih zakonov. Ni je torej meje ne glede časa ne glede kraja. Zategadelj ne samo individualne zadeve, ne samo vprašanja individualne in domače moralnosti, ne samo domača vprašanja, ampak tudi vprašanja širše socialne moralnosti ne morejo uiti božjemu zakonu, kakor tudi ne apostolatu, ki samo njega razlaga. Doktor ne bode socialna vprašanja, in prvo med njimi vprašanje dela, samo čisto materialna, gospodarska ali, kakor pravijo, zadeva želodca in prebave, ampak človeška zadeva, ki tiče dostojanstvenost, človeško vest in moralo, zadeva torej predvsem moralna, ne bo mogla Cerkev, sv. stolica, hierarhija in apostolat, po božjem poslanstvu, ki ga vsebuje ta apostolat, zavrniti pomoči vsem in bo smatrala to za svojo dolžnost. Cerkev in Katoliška akcija kažeta, kako se posveča in oplemeniti delo, kako se iz njega proizvajajo ne samo materialna, ampak tudi višja hrana, ki poraja večno življenje, kako postane delo bolj veselo in koristno individualu, družbi, da odgovarja ne samo zahtevam ljudi, ampak tudi Boga. To je tisto, kar mora zanesti hierarhični apostolat na vsa delovna področja in z njim Katoliško akcijo.

Sedaj razumemo, zakaj ni Katoliška akcija samo legitimna in potrebna, temveč tudi nena- domestljiva. Legitimna in potrebna kakor apostolat sam, ki jo potrebuje. Do tega hierarhičnega apostolata obstoji neizpodbitna pravica, to je pomoč, ki jo Bog sam zahteva od ljudi, da jih zveleči. Bog sam zahteva to pomoč, ki predstavlja ne samo pravico, ampak tudi najbolj transcendentno potrebo, ki si jo lahko mislimo. Je potreben kakor je bil že apostolat prvih dvanajstih apostolov, kakor je danes škofjski, ki je samo nadaljevanje prejšnjega, in ne more zadostovati samemu sebi, ampak mora nujno razširiti svoje delovanje po mnogih rokah, po mnogih ramenih, po mnogih ustnicah, sreh in voljah. Tako, kakor je delal naš Gospod, ki je predvsem poslal svoje učence, da pripravijo pot njegovemu božjemu pripravedovanju.

Apostolat je tudi nenadomestljiv. Kadar gre za blaginjo duš, za izboljšanje in posvetitev individua ter za širjenje te svetosti s pomočjo socialnega apostolata, je pač edino Cerkev tista, ki je po svojem božjem poslanstvu upravičena posredovati. Zato nima samo poslanstva, ne samo oblasti, temveč tudi sredstva, to je apostolsko propovedovanje in božje zakramente. V državi, v družbi, ki hoče biti katoliška, ne sme manjkati na vseh različnih področjih človeškega udejstvovanja, tehničnih, industrijskih, trgovskih, vojaških, šolskih in koli- kor jih pač biti more, verski element, verska asistencija. Brez tega elementa bi bila tudi katoliška družba vedno v nevarnosti, da postane poganska. »Delovanje Cerkev in sodelovanje Katoliške akcije ne stremijo samo za tem, da bi dovajala družbi tisto najmanjšo količino verskega elementa, ki je potrebna, da ne pade v poganstvo, temveč tudi za udejstvovanje vsega programa božjega srca, za ustvaritvijo, širjenjem in utrditvijo Kristusovega kraljstva v dušah, družinah, v družbi in vseh njenih izrastkih, od vseh globlin, kamor seže človeška delavnost.« — Nato je sv. oče podelil svoj blagoslov, ki ni veljal samo navzočim, temveč tudi Katoliški akciji po vsem svetu.

Gen. konzul Rainaldi odpoklican

Zagreb, 22. apr. ž. Današnje »Novosti« vejo poročati iz Ljubljane, da je grdo postopanje italijanskih oblasti proti nadškofu dr. Jegliču, ko je nameraval prisostvovati jubilejnim slavnostim goriskega nadškofa dr. Sedeja, povzročilo še nadaljnje posledice. Znano je namreč, da je italijanski generalni konzul v Ljubljani Riccardo Rainaldi izstavil nadškofu dr. Jegliču in njegovemu spremstvu polnopravne vizume, ter da se je italijanski generalni konzul pri tej priliki obnašal izredno uslužno in ljubeznivo. Istočasno pa je poročal goriski prefekturi, da naj nadškofa zadostno zaščiti. Goriska prefektura je g. konzula odgovorila, da ima nalog prepovedati nadškofa dr. Jegliča vstop v Italijo. Dolžnost generalnega konzula je bila, da pravočasno opozori visokega cerkvenega dostojanstvenika o tej naredbi ter mu prihrani težavno pot in pa poniževalno postopanje italijanskih obmejnih oblasti v Podbrdu. Nadškof dr. Jeglič je nato vrnil lento reda sv. Mavricija in Lazarja, kar je povzročilo skrajno nejevoljo v italijanskem zunanjem ministrstvu, tem bolj, ker je vse svetovno časopisje z ogorčenjem registriralo obnašanje italijanskih oblasti napram 80 letnemu visokemu cerkvenemu knezu. »Novosti« vejo poročati, da je g. konzul Rainaldi odpoklican. Ime njegovega naslednika še ni znano. — Nadškof dr. Jeglič pa še vedno čaka na zadostenje.

Pozivedovali smo o gornjem na tukajšnjem italijanskem generalnem konzulatu ter nam je g. generalni konzul Riccardo Rainaldi sam izjavil, da o svojem premeščenju še ni prejel nikakega uradnega obvestila. — Op. uredn.

Sprejem pri nunciju

Belgrad, 22. apr. ž. Danes so bili na kosilu pri apostolskem nunciju magru Pellegrinetiju belgradski nadškof Rodić ter njegov gost opat in zagrebški kanonik Knežić, varožinski kanonik Prošenik in župnik Sv. Petra v Zagrebu dr. Josip Lončarić.

Dr. Funder, poslanik v Vatikanu

Dunaj, 21. aprila. kk. Po poročilu listov je glavni urednik »Reichspost« dr. Friedrich Funder določen za avstrijskega poslanika pri Vatikanu. Njegov naslednik v vodstvu tega največjega krščansko-socialnega lista v Avstriji bo bivši minister in podkanceler Schmitz.

Obisk čl. učiteljev

Belgrad, 22. aprila. AA. Od 25. maja do 10. junija bo v naši državi na obisku večja skupina učiteljev in učiteljic iz Čehoslovaške. Prišli bodo kot člani čehoslovaškega učiteljskega društva. Prosvetno ministrstvo je udeležencem te ekskurzije dovolilo, da smejo prisostvovati predavanjem v šolah v tistih krajih, ki skozi nje potujejo.

General Pešić zopet v Bruslju

Bruselj, 22. apr. AA. Naš poslanik na belgijskem dvoru general Pešić je prevel pošto, ki jih je dozdaj vodil legacijski svetnik Kulmer. Te dni bo sprejel v avdienci pri belgijskem kralju. Vsi listi pišejo o prihodu generala Pešića in naglašajo, da je bil že prej zastopnik Jugoslavije v Belgiji.

Iz prosvetne službe

Belgrad, 22. aprila. AA. Prosvetni minister je dovolil, da se pošiljajo glavnemu prosvetnemu svetu v pregled in oceno novi učbeniki, dokler ne bo razpisan natečaj za učbenike državne izdaje.

Belgrad, 22. aprila. AA. Minister za prosveto je izdal sklep v pogledu razdelitve predmetov za učno sobo v posrednih razredih srednjih šol. Direktorji morajo po tem sklepu paziti na to-le:

Dokler ne bo imela vsaka šola dosti učnih moči, se mora gledati na to, da so hrvaščina, francoščina in matematika v prvem, četrtem in osmem razredu, nemščina v tretjem in osmem ter narodna zgodovina v tretjem, četrtem in osmem v strokovnih rokali. To velja tudi za ostale predmete v posrednih razredih, ker je zelo važno, da se daje v srednjih šolah solidna osnova za vsak predmet.

Nadzorstvo gospodinjskih tečajev

Belgrad, 22. aprila. I. Prosvetni minister je izdal naredbo, da gospodinjski tečaji spadajo pod nadzorstvo šolskih nadzorov. Ta sklep je storjen v soglasnosti z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje. Pod šolsko nadzorstvo spadajo seveda le oni tečaji, ki jih organizira in podpira ministrstvo socialne politike.

Iz finančne službe

Belgrad, 22. apr. AA. Finančni minister je na predlog carinskega oddelka predpisal naredbo o delokrogu in carinskem območju v tehle carinskih rajonih: Beždan, Bela Crkva, Bitolj, Velika Kikinda, Virovitica, Vršac, Gornja Radgona, Dravograd-Meža, Gjevgelija, Zelenika, Jesenice, Kotor, Kotor, Krk, Ljubljana, Maribor, Osijek, Pag, Prahovo, Preka, Raketi, Subotica, Split, Sušak in Caribrod. S to naredbo je urejeno delovanje teh carinarnic glede carinjenja blaga in prehoda potnikov čez mejo.

Veterinarska prepoved

Belgrad, 22. apr. AA. Veterinarski oddelek kmetijskega ministrstva je dobil obvestilo, da je avstrijsko zvezno ministrstvo za kmetijstvo prepovedalo uvoz kopitarjev iz nekaterih okrajev Jugoslavije. Prepoved uvoza kopitarjev velja za tele okraje: Alibunar, Bačka Topola, Bačka Palanka, Bela Crkva, Bjelina, Brčko, Brod, Djakovo, Ilok, Jaša Tomić Kovačica, Kovin, Novi Bečej, Nova Kaniža, Odžaci, Osijek, Pančevo, Senta, Sid, Stari Bečej, Stara Pazova, Subotica, Titel, Veliki Bečker, Velika Kikinda, Vinkovci, Vukovar, Zabljak, Zupanja. Prepoved velja od 20. aprila.

Dunaj, 22. apr. AA. Uradni list objavlja naredbo avstrijskega kmetijskega ministrstva, da je glede na pojavljanje smrkvosvi v nekaterih krajih kraljevine Jugoslavije od 20. aprila dalje prepovedan uvoz konj iz onih krajev Jugoslavije, kjer je razširjena ta bolezen, odnosno kjer se je bati, da se ne razširi.

Velika manifestacija naših izseljencev v Nemčiji

Düsseldorf, 22. aprila. AA. V Düsseldorfu in okoliških rudnikih je naseljeno veliko število jugoslovanskih izseljencev, ki gojijo vsi veliko ljubezen do domovine in kralja Aleksandra. Toda poedinci poskušajo z izdajniškim delom nastopati med izseljenci proti sedanjemu stanju v Jugoslaviji, a vsi njihovi poskusi so bili obsojeni na neuspeh. Naši izseljenci so organizirani v zvezi jugoslovanskih katoliških društev Sv. Barbare in raznih pospornih društev. Ta društva so bila vedno patriotskega duha. 75 društev, organiziranih v zvezi je imelo ta mesec v Gladbecku veliko protestno zborovanje proti izdajalski akciji. Poedini govorniki na zborovanju so naglašali važnost manifesta Nj. Vel. kralja od

6. jan. 1929 in rezultate dela sedanjega režima v Jugoslaviji. Na zborovanju je bila sprejeta tale resolucija:

Jugoslovanski izseljenci, brez razlike vere in plemena protestirajo proti izdajniškemu delu blaznih izdajalcev, ki za tuj denar poskušajo grditi naše narodne svetlinje, ustvarjene v veliki borbi pokolenj. Jugoslovanski izseljenci naj-energičneje protestirajo proti takemu delovanju in pozivajo vse naše rojake v Nemčiji, da to delo izdajalcev onemogočijo z vsemi dopustnimi sredstvi. Jugoslovanski izseljenci pozdravljajo delo Nj. Vel. kralja Aleksandra in vseh pobornikov edinstva in ljubljani domovini.

Slovaki proti Madjarom

Bratislava, 22. aprila. Zadnje dni so se vršile na Slovaškem velike in številne skupščine, na katerih so Slovaki najodločneje protestirali proti tlačenju Slovakov, ki so ostali pod madžarsko oblastjo. Teh jadnih sorojakov je v Madžarski 500.000. Posebno veliki in impozantni zborovanji sta bili zborovanji v dveh centrih slovaškega življenja, v Ružomberku, centru katoličanov in stranke patra Hlinke ter v Turčanskem sv. Martinu, središču protestantov in matice Slovaške. V obeh mestih so se zbrale množice v neprimerno velikem številu, kajti kakor je izjavil stari slovaški voditelj Hlinka: Ko gre za Madžare, tedaj ni ne katolikov ne protestantov, tedaj so samo Slovaki, ki se borijo za

svojo svobodo, ki so jo dobili v Čehoslovaški republiki, a ki je na Madžarskem nikakor nimajo. Hlinkin govor v Ružomberku je bil posebno ognjevit in temperamenten, in enako občutljiv na Badimpešto kakor na Prago. Hlinka je odločno zahteval od čehoslovaške vlade, da pri Društvu narodov v Ženevi najodločneje protestira proti tlačenju Slovakov in njihovu preganjanju pod Madžarsko. Predsednik občine in poslanec poljedelske stranke je naglasil, da enako kot Slovaki trpijo tudi sami madžarski kmetje, ki težko stokajo pod sedanjim madžarskim režimom. Tudi njim morajo njihovi sosedi in kmetje izbojevati svobodo.

Ultimatum upornikom na Madeiri

Lizbona, 22. aprila. AA. Poveljnik ekspedicijske vojske, ki se nahaja pred Madeiro, je poslal upornikom ultimatum. V tem ultimatu zahteva, naj se uporniki vdajo, ker bo sicer odredil napad na Madeiro z morskimi in kopne strani in iz zraka.

Lizbona, 22. aprila. AA. Službeno poročajo, da je blokada Azorov preklešana. Vse razpoložljive bojne sile so koncentrirane na otoku Madeira. Pričakujejo, da se bodo uporniki kmalu udali.

London, 22. aprila. AA. Iz Lizbone odpluje v nedeljo zjutraj križarka »Kenta«, s katero se vrača valeski princ v Anglijo. Parnik »Arlanza«, ki se

vrača iz Južne Amerike v Lizbono, ne bo čakal na prince, ker je slednji dejal, da ne mara zadrževati trgovcev, ki potujejo v Anglijo.

Ni izključeno, da se bo prince izkreal v kaki francoski luki in nadaljeval potovanje z letalom.

London, 22. apr. kk. Z angleških parnikov, ki so vsidrani pred Funchalom, se poroča, da se vsiljivi mrzlici pripravljajo, da preprečijo izkrcanje portugalskih čet. Odkar je izbruhnila revolucija, je vest o bližnjem portugalske voje ladje povzročila prvo resnično vznemirjenje.

Gibanje mednarodnega kapitala

Ustanovitev nove mednarodne banke za ureditev svetovnega trga V banki zastopana tudi Jugoslavija

London, 22. aprila. AA. Včeraj se je vrnil v Anglijo guverner »Angloške banke« Norman. Guverner je dopisniku »Daily Mail« dejal, da se je pogajal v Združenih državah glede ustanovitve velike mednarodne banke, ki bi finansirala trgovino in pripomogla k ureditvi svetovnega trga. Velike ameriške bančne skupine razen ene ali dveh so pristale na osnutek nove banke. Norman je dalje rekel, da se bo banka ustanovila na prihodnjem običnem zboru »Med-

narodne banke« v Bruslju. V novi banki bodo med drugimi zastopane: Nemčija, Čehoslovaška, balkanske države, Rusija in vse manjše vzhodnoevropske države. Francija se zavrača protivi ustanovitvi te banke, posebno pa predlogu, naj bo zastopana v novi banki po svojih delegatih sovjetska državna banka. O tem vprašanju se vodijo pogajanja med sovjetskimi agenti v Londonu in zastopniki angleške državne banke.

Samo 70 milj. posojila za Zagreb

Belgrad, 22. aprila. I. Zagrebški župan g. dr. Srkulj, ki se mudi v Belgradu je interveniral pri fin. ministru radi posojila, ki ga hoče najeti zagrebška mestna občina. Finančni minister je na njegovo intervencijo odobril zagrebški mestni občini posojilo v znesku 70 milijonov od domačih bank.

Iz Španije:

Pariz, 22. aprila. AA. Havas poroča iz Barcelone, da je aretiran podpredsednik narodne zveze svobodnih sindikatov, Oblasť išče še nekatere druge osebe, ki jih smatra za odgovorne za oombe in orožje, katero so našli v druženih prostorih.

Madrid, 22. aprila. AA. Na vseh španskih univerzah so bila povzeta predavanja. V Salamanci je bil izvoljen za rektorja prof. Unamuno.

Madrid, 22. aprila. AA. Začasna vlada je naročila skladatelju Oskarju Esplu in pesniku Manuelu Machado, naj sestavita in uglasbita novo državno himno.

Upor na Islandu

Reykjavik, 22. apr. kk. Pred današnim poslatištvom so bile protimonarhistične demonstracije, pri katerih so demonstranti vzklikali islandski republik in proti danskemu gospodstvu. Metali so na palačo kamenje, ne da bi pri tem napravili kaj škode. Ministrski predsednik Thorhallsson je izrazil sožalje danskemu poslaniku, poslanstvu v Kodaču in danskemu ministrskemu predsedniku Dauningu. Dauning je izjavil v Volketingu, da se niti danski poslanik v Islandiji niti danska vlada ne vmešavata v notranje zadeve otoka. Med tem pa se je na otoku politični položaj začel pomirili z odstopom finančnega in pravosodnega ministra. Thorhallsson ostane še z enim ministrom na svojem mestu do novih volitev, ki bodo 12. junija.

Bolgarija

Solija, 22. aprila. AA. Kralj Boris je ob 1 popoldne sprejel v avdienco Ljapčeva.

Solija, 22. aprila. AA. »Zora« trdi v uvodnem članku, da so nastala v »Demokratskem zboru« neoglasila v vprašanju oseb, ki naj sestavijo novo vlado. Ta neoglasila, pravi »Zora« bodo imela za posledico, da bo vlado sestavil Malinov.

Kutjepov v Moskvi

Pariz, 22. apr. kk. »Journal« javlja, da je zvezel od nekega diplomata, da se nahaja tajno odvedeni ruski general Kutjepov v moskovski ječi Ljubjanki. To je diplomatu povedal neki Poljak, ki je tudi sedel v navedeni ječi in je večkrat govoril s Kutjepovim.

Italijansko zračno brodogojstvo

Rim, 22. apr. AA. Italija razpolaga danes z 79 eskadriljami zračnega brodogojstva in je po številu letal na tretjem mestu za Rusijo in Francijo.

Proti lepotn'm tekman

Ženeva, 22. apr. kk. V Društvu narodov se je začela mobilizacija proti prireditvam lepotnega tekmanja. Švicarska zastopnica ženskih društev Emilija Gourd je v imenu vseh ženskih zvez predložila komisiji Društva narodov za pobijanje trgovine z dekletji spomenici, v kateri prosi, naj bi komisija prosila svet Društva narodov, da priporoča vladam, naj bi prepovedale lepotna tekmanja, ki samo povzročajo ženskam veliko moralno škodo. Ze sedaj so ženske organizacije v Švici preprečile letos nameravano lepoto tekmanje v Švici.

Jugosl. kabelska mreža

Köln, 22. apr. kk. Jugoslavija je razpisala nov načrt za dobavo kabla v svrhu izgraditve jugoslovanske kabelske mreže za zvezo južnih balkanskih dežel z drugimi centri Evrope v vrednosti 30 do 60 milijonov. Tega načrta se v veliki meri udeležuje tudi nemški konzorej, v katerega spadata tvrdki AEG Siemens in Felten. V tem trenutku se vrše pogajanja o pogojih financiranja. Jugoslovanska vlada zahteva plačilni modus, ki naj bi obsegal dvanajst let.

Zagrebška vremenska napoved. Oblačno, spremenljivo vreme. Podnevi deževno in toplo. Ponoči jasno.

Železnica Št. Janž-Sevnica

Iz Belgrada poroča Agencija Avala, da je razpisana gradnja proge Št. Janž-Sevnica z normalnim tirom v dolžini 12 km; dalje proge Varniški—Koprivnica z normalnim tirom v dolžini 42 km in Priboj—Prijepelec z ozkim tirom v dolžini 28 km.

Graditev prog se bo finansirala potom dolgoročnih kreditov. Interesni lahko stavijo svoje ponudbe za vse tri proge skupno ali za vsako posebej. Ponudbe je treba predati do 15. junija v zaprtih kuvertah v ministrstvu prometa, oddelek za železnice. V ponudbah mora biti označena področna cena.

Proga Št. Janž-Sevnica (ki bo po najkrajši poti vezala progi Zidani most—Zagreb in Ljubljana—Novo mesto—Karlovce) bo igrala v gospodarskem, mednarodno turističnem, kot rokadna v strateškem, kakor tudi v lokalnem in tranzitnem prometu zelo vlogo vlogi se po dograditvi najkrajše zveze — Ljubljane s sušaško progo čez Kočevje.

Ker je razpisana licitacija za gradnjo nove proge Sevnica—Št. Janž, smo se informirali na urodajnem mestu o projektu nove proge.

Že leta 1922. je bila ta proga v narodni skupščini uzakonjena, leta 1923. pa je bila pri ljubljanskem ravnanstvu državnih železnic osnovana sekcija za trasiranje novih slovenskih prog. Vodja te sekcije je bil inž. R. Kavčič, ki je tudi snemal teren za to progo v merilu 1:2000. Pravo trase, ki je v glavnem tudi obveljala, je položil že znani slovenski projektant inž. Klotič, v letih 1923-24. Leta 1927. so se začeli izdelovati detajlni projekti za to progo, 15. oktobra lanskega leta pa se je vršila že prva licitacija za gradnjo te proge in še nekaterih drugih. Na žalost lanske leto licitacija ni uspela, zato je sedaj razpisana ponovna licitacija.

Proga poteka v glavnem takole: Začenja se ob progi Trebnje—Št. Janž tam, kjer izteka Ilina v Mirno, ob ostrem kolenu železniške proge, približno 2 km pred postajo Št. Janž. Ob tem kolenu bo ležala nova izhodna postaja Tržišče. Konec proge od Tržišča do Št. Janža bo po izvršeni gradnji te zveze proge služil najbrže le še rudniškemu prometu. Nova proga bo tekla iz Tržišča do Sevnice ves čas na levi strani Mirne in bo merila približno 12 km. Projektirana je v sredi med Tržiščem in Sevnico še ena postaja, približno pri

km 6. Proga bo sekala nekaj ovinkov in bo imela zato več tunelov, v skupni dolžini približno 1 km. Največji projekt na tej progi pa bo železni most čez Savo pri Sevnici v bližini izliva Mirne v Savo. Od mostu bo vodila proga v ostrem ovinku na sevnško postajo, ki se bo kot priključna postaja povečala. Uvoz v postajo na Sevnici se bo vršil brez ustavljanja, torej od zapadne strani; a tem bo omogočena direktna zveza Ljubljana—Trebnje—Tržišče—Sevnica—Zagreb.

Vzhodna Dolenjska bo dobila s to progo izredno kratko in direktno zvezo z Zagrebom, razbremenjena bo hkrati dosežaj edina proga Ljubljana, Zidani most—Zagreb, kar se bo v osebnem in tovarnem prometu gotovo ugodno poznalo.

Gradnja proge bo stala okrog 35 milijonov dinarjev, visoka številka gre na rovaš nujno potrebnih tunelov in mostu čez Savo. Proga bo torej stala približno 3 milijone na kilometer. Ako sedaj razpisana licitacija uspe, lahko upamo, da bodo začeli z graditvijo prihodnjo pomlad. Dograjena bo proga z vso verjetnostjo v dveh letih, tako da bo izročena nova proga spomladi leta 1934. prometu.

Primorske novice

Tržaški tisk. »Il Popolo di Trieste« še vedno izhaja Letos je sicer vlada z ozirom na sušo v državnih blaginjah ukrenila, da se ustavijo podpore nepotrebnim fašistovskim listom, toda glede tržaškega Popola je Mussolini ukazal, da naj ne preneha z izdajanjem. Vlada smatra, da je v Trstu še dovolj bogatih kapitalistov in da naj ti, oziroma industrijski sindikati, skrbijo za denar. Za sedaj list torej še izhaja, a odpuštili so mnogo delavstva in vedno jim denarja manjka. »Il Piccolo« se dobro rentira. V preteklem letu je imel šest milijonov dobička.

Stiska v goriški okolici je velika. Posebno je prizadet Miren, ki je živel od čevljarke zadrage »Adrijac«. Likvidacija Zadrage zveze, pri kateri je najela zadruga milijonsko posojilo, je potegnila s seboj tudi »Adrijac«, ki je pod upravo fašističnih komisarijev že itak zašla na rob propada. Inventar, ki je pred leti predstavljala milijonsko vrednost, ponujajo danes fašistični likvidatorji za 150.000 lir! Boda v vasi je tako velika, da hodijo otroci nekdanjih čevljarjev od hiše do hiše prositi kruha. — V Podgori bo kmalu izbruhnila prava lakota. Odkar so Brunnerjeve tovarne odpuštile skoraj vse delavstvo, nima pol vasi kaj jesti. Otroci hodijo prositi v Gorico.

Izseljevanje narašča. V zadnjem času se je izselilo mnogo kmetov zlasti iz Vipavske doline. Kmetje ne morejo vina vnovčiti za nobeno ceno. Ponujajo ga že po 50 stotink. Ker jim primanjkuje hrane, bežijo čez mejo.

Selenburgova buči

Ljubljana, 23. aprila.

Danes je vsa noč bučal po Selenburgovi ulici močan kompresor, ki je gnil dve leti, s katerimi razkopavajo delavci betonski temelj ceste. Sicer ne vemo, če je nočnega kalilca miru zapisal stražnik, gotovo pa je, da so vriski gostov, ki so okrog polnoči odhajali iz kavarne, naravnost utonili v

ropotu strojev. Tu je lahko marsikdo poskusil svoje grlo, seveda ga ni bilo junaka, ki bi ugnal ropot motorja in obeh dlet. Prav verjetno je, da so se danes stanovalci Selenburgove resno priložili, ker niso mogli vso noč spati. V tolažbo jim povemo, da bosta stroja delala samo še danes, najbrže tudi še v prvih urah noči, potem pa bo betonskega temelja konec. Marsikdo bi se čudil, zakaj taka naglica. Selenburgova je prvič važna prometna žila, ki ne sme ostati dolgo časa zaprta, drugi pa se tudi muči tramvaju v mestu, ker mora biti viška proga do konca maja gotova.

Z izkopji temeljev na viški progi so prišli sedaj do Rimske ceste do vogla, kjer bo zavila proga v Gradišče. V Gradišču povsod izkopavajo stare plinske vode in jih polagajo na novo, kar bodo začeli s temeljnimi deli za tramvaj tudi v Gradišču. Oba konca proge bosta trčila skupaj nekje pred nunsko cerkvijo.

Novice iz Kranja

Bodite previdni. Danes v petek 24. in jutri v soboto 25. aprila bo imela orožniška četa v Kranju na strelišču v Struževem streljanje s puškami in avtomatičnimi pištolami. Začetek je ob 8.30. Na potrebnih mestih se bodo postavile straže in tudi izvesila rdeča zastava. Prebivalstvo se opozarja, da ob omenjenih dneh ne hodi blizu strelišča.

Cin podjetnosti. Ta teden se je pred hotelom »Jelen« pojavil eleganten precej velik avtomobil znamke »Chevrolet«, ki ima prostora za kakih 8 do 10 oseb. Hotelir pri »Jelen« g. Blagne si je nabavil ta avtomobil v svrhu vožnje potnikov in gostov na kolodvor ali obratno.

Kranj dobiva tuj kolorit. Industrija je med različnimi dobrotami in koristmi prinesla v Kranj mnogo tujcev. Zato se danes v Kranju prav nič ne smeš začuditi, če boš kje na cesti ali v lokalu, ali na prireditvi naletel na cele skupine, ki razpravljajo in se menijo v blagodnežni nemški govorici. Celo kake pesmi boš imel priliko slišati, ki jih dosedaj nisi znal, tudi kak »skromen izraz«, ki smo ga bili Slovenci deležni v obilni meri v predvojnih in medvojnih časih, boš moral na tihem požreti in rdeč boš postal v obraz, če si le kolkajki zaveden Slovenec v dejanju. Če si pa tak — in dosti je takih — da se boš sam rad družil s tujci, pel z njimi, zelo rad postregel s svojim znanjem nemščine, boš stalno pri omizju tujcev, nemško govorečih, potem nisi vreden biti sin slovenske matere, potem nisi svojo narodno zavest zaradi bojazljivosti, ali pa zaradi profita. To smo hoteli, da bodi enkrat za vselej pribito. Dolžnost gotovih krogov je pa, da se taki pojavi v kati zatro.

Davščina na blagovni promet. Stranke, ki žele tudi za l. 1931. davščino na blagovni promet pri mestni občini pavšalirati, se naj zglašajo čimprej v občinski pisarni in stavijo svoje ponudbe. To lahko storijo tudi pisмено. Kdor se bo odtegoval plačilu te davščine, ga zadene kaznen v desetkratnem iznosu nani pripadajočega davka.

Skrivnost umora pred 4 leti

Umor finančnega stražnika Resnika na avstrijski meji

Maribor, 23. aprila.

Dne 7. septembra 1926 je finančni pripravnik Janko Resnik čuval našo severno mejo v bližini Ceršaka. Po službenem nalogu je nastopil naporno službo zjutraj in se podal še pred šesto uro na svoj položaj. Tih in nič hudega sluteč je zavil ob potoku v Ceršakem gozdu proti avstrijski meji, ko je zaslišal, da nekdo prihaja in v tem trenutku opazil štiri moške postavbe z nahrbtniki na plečih ter jih pozval »Stoj!«. Četvorica je obstala, dvignila roke kvišku in se mu počasi približevala. Resnik, moč krepke in močne postavbe, ki je veroval v svojo moč in mladost, pač ni slutil, kaj ga čaka.

Zaklana in razmesarjena

so našle drugi dan, 8. septembra 1926 poslano patrolo finančnih stražnikov in orožnikov Resnika,

Vinko Bezjak

mrtevga in zaklana, napol klečečega ob potoku kakor bi nameraval piti vodo. Na skritem prostoru je ležalo njegovo truplo. V bližini je ležal njegov plašč in čepica. Smrečica, ki je tu rastle, je bila izruvana. Na zemlji, travi in listju nizkega grmičevja pa je bilo polno osušene krvi. Našli so veržico pohojeno med krvavim listjem, puške in bajoneta pa ni bilo nikjer. Po teh znakih sodeč se je morala vršiti med pokojnim Resnikom in napadalci ostra borba za življenje in smrt. Ni dvoma, da se mladi, močni in dobro oboroženi mož ni dal zlahka usmrtiti. Takoj je bilo razvidno, da je bilo več napadalcev, ki so Resnika najprej razorozili, omamili z udarci po glavi in nato zverinsko zaklali.

Kdo je morilec?

Na prvi pogled je bilo jasno, da so Resnika usmrtili le tihotapci, ker je bil le njim na poti. Med tovariši in ljudstvom je bil pokojni Resnik zelo priljubljen. V tej smeri uvedene preiskave niso bile brez uspehov. Ljudje že sami, ki poznajo razmere, so obsojili znanega tihotapca Bezjaka, povsod znane pod imeni »Cenc« ali »Sentjurčan« in njegove pajdaše. Po napornem in najvestnejšem zasledovanju so ga našli skritega v nekem skednju pri Sv. Lenartu v Slov. goricah dne 22. novembra 1926. Ujeti Bezjak pa je odločno zanikal vsako krivdo glede umora finančnega pripravnika Resnika. Trdovratno je tajil vsako najmanjšo okoliščino, le edino to je priznal, da je bil dan pred umorom v Avstriji. Nepriznava in čudno naključje ter intenzivno zasledovanje naših varnostnih oblasti je v temo zaviti stvari dalo svetlejših senc in zadevo pojasnilo. Dne 1. decembra 1926 je patrola prišla Dominika Jamernika, starega komaj 17 let, o katerem pa je bilo znano, da je bil najmlajši član »Cencove« tihotapske družbe.

Kaj je izpovedal Jamernik?

Pri zaslišanju je Jamernik priznal odkrito, da so on, Bezjak, Klemensberger in Golob umorili Resnika. Pokazal je orožnikom tudi natančno mesto, kjer so našli Resnikovo truplo. O umoru samem pa je pripovedoval, da so se kritičnega dne zjutraj dobili, kakor so se dogovorili, na meji ob 5 zjutraj v nekem gozdu. On in Golob sta čakala na Bezjaka in Klemensbergerja, da jima pomagata nesti. Prišla sta ob dogovorjeni uri iz Avstrije in prinesla seboj množino tihotapskega blaga. Med potjo gredeč je Bezjak govoril, če naletijo na tistega financarja, da ga morajo vkup vdariti. Grede so se točno dogovorili, kako bodo izvršili svoj napad, če se srečajo. V grapi, kjer se ga še niso nadejali, so začuli iz zasede klic »stoj!«, nakar so obstali in vsi štirje dvignili roke, nato se pa počasi približevali financarju, ki so ga opazili s pripravljeno puško.

Grede so si mežikali in dajali znamenja s komolci. Prvi ga je zgrabil Golob, ko se mu je približal, za puško in s tem preprečil, da bi Resnik streljal. Od zadaj je skočil nanj Klemensberger ter mu zamašil usta. Bezjak pa je potegnil nož ter ga zabodel pod brado. Nato so ga podrli na tla, nakar ga je Bezjak še nadalje zabadal. Klemensberger pa ga je tolkel s puškinim kopitom po glavi, on, Jamernik, pa ga je držal za noge. Ko so ga tako zaklali, so ga zavlekli k potoku in si nato umili roke, ter se poslovali in razšli.

Alojzij Golob

Aretacija ostalih pomagačev

Klemensbergerja in Goloba so na podlagi Jamernikovih izpovedi takoj aretirali. Sta pa tajila vsako soudeležbo pri umoru. Tudi je zanimivo, ko so konfrontirali Jamernika z Bezjakom, ga Jamernik ni hotel poznati. Brezdvomno ga je dobro poznal, toda bal se je njegovega maščevanja.

Pred poroto

Dne 5. oktobra 1927 so sedeli Bezjak, Klemensberger, Golob in Jamernik pred mariborsko poroto. Bili so pa vsled pomanjkanja dokazov oproščeni z 8:4 glasovi. Jamernikova izpoved ni bila verodostojna že iz razloga, ker je nekoliko slaboumen in pa ker je sodna komisija mogla le približno ugotoviti uro strašnega in zverinskega umora Resnika, tako da so obtoženci na vrit način mogli zabrisati pravo sled.

Potekla so leta...

Malo je zločincev, ki bi jim vest mirovala, ali pa da bi znali čuvati molčečnost in tajno svojih dejanj. Prej ali slej se izdajo. Tako se je zgodilo tudi v tem zagonetnem slučaju. Kakor Bezjak tako tudi Golob sta po preteku treh let večkrat pripovedovala o umoru. Spretno so se znali vsi umikati pravemu bistvu. Golob, ki je bil med tem časom zaprt v Lipnici v Avstriji, je večkrat pripovedoval kaznjencem, kako so tihotapci saharin v Jugoslavijo in razlagal o umoru, kako so ubili financarja. Tudi Bezjak je ob neki priliki, ko se je sprl s svojim gosposdarjem Leskovskom pri Sv. Lenartu v Slov. goricah zagrozil, da je enega že ubil, nje pa še bo.

Dne 11. februarja 1930 so prijeli avstrijski financarji Bezjaka na meji in mu pri tej priliki namigavali o umoru Resnika, nakar je odvrnil: »Da, toda dokazali mi niste nič...« Vse to je prišlo na uho državnemu pravniku. Ker se je Golobova razlaga o umoru Resnika popolnoma strinjala s prvotnimi izjavami Jamernika, ki jim takrat niso verjeli, je vse štiri ponovno spravila na zatožni klop.

Umorjeni Janko Resnik je doma iz Moravč pri Litiji, iz ugledne katoliške hiše. Njegov oče je dolgoletni župan v Moravčah.

V porotni dvorani

V prejšnji porotni dvorani se je pričela obravnava proti obtoženi četvrtici. Naval občinstva k razpravi je bil izreden. Občinstvo je sprejemalo posamezne izpovedbe obtožencev z najrazličnejšimi komentarji. Senat je bil sestavljen sledeče: ss. Lenart, predsednik; dr. Lešnik, Zem-

Dominik Jamernik

Ijič, Kolšek in Ažman prisodniki. Obtožbo je zastopal dr. Dev. Zagovorniki so bili: dr. Šnuderl, dr. Kumbatovič in dr. Reisman, zapisnikar dr. Planinšek. K razpravi je bilo povabljenih nad 100 prič iz raznih krajev obmejnega ozemlja. Dopoldne se je vršilo zasliševanje vseh štirih obtožencev, ki so slejkoprej tajili vsako krivdo.

Obtoženec Bezjak.

Prvi je bil zaslišan Bezjak. Predsednik: Ali ste krivi?

Bezjak: Ne.

Predsednik: Vi ste ja znan tihotapec in imate svoje pajdaše, ki vam pri tem pomagajo. Obtoženec molči.

Predsednik: Kolikokrat ste pa šli v Avstrijo z Golobom?

Bezjak: Mislim, da enkrat. Tedaj je nena-doma vstal souboženec Golob in dejal z močnim glasom: Ni res, gospod predsednik. Večkrat sem šel z njim čez mejo.

Predsednik: Zakaj pa ste se takrat po umoru Resnika skrivali?

Bezjak: Ker so me financarji vedno lovili.

Predsednik: Ali niste vedeli, da vas zasledujejo orožniki, ker je bil Resnik umorjen?

Bezjak: Da.

Predsednik: Vidite torej vse govori za to, da ste v Avstrijo hoteli pobežniti.

Nadalje vprašuje predsednik: Ali vas niso nekoč na meji obstreli financarji v nogo?

Bezjak: Res je.

Predsednik: Pa ste menda okoli govorili tedaj, da bote »enemu v srce pogledali«. Še kaj spominjate na to?

Bezjak: Ni res. Ne spominjam se tega.

V tem smislu se je zasliševanje nadaljevalo. Veliko je bilo zaslišanih avstrijskih prič, ki so v glavnem izpovedale, da je Golob pripovedoval, da je bil soudeležen pri umoru, izvršenem nad Resnikom.

Popoldne se je nadaljevalo zasliševanje ter traja razprava ob času poročila še dalje. Jutri se nadaljuje.

Franc Klemensberger

Lov na steklega psa

Zg. Sv. Kungota, 21. aprila.

Tudi kungotški lovci se včasih v svojem poklicu odlikujejo. — Tako sta se odlikovala gosposda Mann Stanko, posestnik in gostilničar na Kozjaku, in lesni trgovec Celcer Alojz iz Gradiške.

Dne 19. t. m. se je pojavil v Zg. Kungoti sestradan, precej velik, po hrbitu črn, voljši a ne čistokrven pes, ki je popadal pripete pse, šel jih je celo napadat v njihove hišice, napadal ljudi, ki so se mu srečno obranili. Ljudje sprvega niso obračali na tega nevarnega psa nobene pozornosti, dokler ni ta steklič prikolovratil do gostilne g. Mann Stanka. Tam je jel napadati nekega voznika, ki je stal pred gostilno s konji, in sicer najprej hlapca, ki je čuval konje. Kako trdovraten je bil pes, je razvidno iz tega, da je skočil za voznikom na voz, pri čemur se je hlapcu posrečilo psa, ne da bi ga pes ugriznil, vreči z voza.

To je opazil g. Mann in takoj po videzu spoznal, da ima nevarnega gosta na svojem dvorišču. Skočil je po dvocevko in jel za psom streljati, a pes je srečno popihal dalje. G. Mann, zavedajoč se svoje dolžnosti, se je podal na energično zasledovanje, tekkel požrivalno za steklim psom, ki je pred zasledovalcem mimogrede napadel in ugriznil še štiri pse.

Videl je to pravcato dirko tudi g. Celcer, ki je priskočil g. Mannu na pomoč, pri čemur se je končno posrečilo g. Celcerju ustreliti nevarnega napadalca živali in ljudi. S tem se je vsa nevarnost preprečila, ker bi brezdvomno pes postal za tukajšnji ves okraj katastrofa. Da smo se te nevarnosti izognili še o pravem času, se moramo zahvaliti zg. Mannu in Celcerju. O tem je bila obveščena tudi žandarmerija, katera je ukrenila vse potrebno.

Občinstvo se opozarja, da kleteške in sumljive pse takoj prijavijo konjaču ali orožnikom, posebno tukaj, ki se nahajajo v obmejnem pasu, ker ni izključeno, da pridejo takšni psi čez mejo.

Bobneč udar iz Prage

Dr. Beneš odklanja nemško zvezo - Avstrija in Nemčija prideta na založno klop v Haagu

Praga, 23. aprila. Z. Zunanji minister dr. Beneš je podal danes v poslanski zbornici obširen eksponat o nemško-avstrijski carinski uniji. Najprej je razmotril argumentacijo nemškega zunanjega ministra dr. Curtiusa in označil kot nezdružljivo njegovo stališče, da se ima načrt carinske unije kot nepolitična akcija proučevati v Ženevi izključno samo z juridične strani. Vprašanja gospodarske operacije večjega stila niso nepolitične zadeve, posebno ne v tem primeru, ker je tu vedno v ozadju Anschluss. Klavzula v avstrijsko-nemški predpogodbi glede varovanja samostojnosti manjše države ima samo akademsko vsebino in pomen.

O predvidevanju usodi nemško-avstrijskega carinskega načrta je izjavil dr. Beneš: Skoro gotovo je, da se bo s tem vprašanjem bavilo mednarodno razsodišče v Haagu. Ni dvoma, kakšno stališče bo zavzel Haag, ker je smisel in besedilo versajke in saintgermanske mirovne pogodbe ter ženevskega protokola iz l. 1922 absolutno jasno. Dr. Beneš ne veruje, da bo Ženeva pred vsem mednarodnim svetom vtaknila glavo v pesek. Edini resni argument za carinske unije je trditve Avstrije, da ne more čakati na evropsko rešitev. Ta argument pa ni zadosten, temveč je samo očitek onim, ki v Ženevi delajo prepočasi. Splošni življenjski nivo v Avstriji je daleč boljši kakor v Romuniji, Madžarski in Jugoslaviji. V gospodarskem pogledu smatra dr. Beneš načrt carinske unije kot tak, da ga ni mogoče realizirati. Tu sploh ne gre za carinsko unijo, ker se je obdržal sistem vmesnih carin. Nobena tretja država ni primorana ta načrt priznati za carinsko unijo. Klavzula največjih ugodnosti se uveljavlja še nadalje nasproti Nemčiji kakor nasproti Avstriji. Francija je to že izjavila in Češkoslovaška bo storila isto. Odstranitev klavzule bi pomenila splošen kaos v Evropi in gospodarsko vojno vseh proti vsem. Drugi gospodarski vzrok proti načrtu tiči v tem, ker bi nameravana carinska unija pomenila zvišanje agrarnih in industrijskih carin Avstrije na nivo Nemčije. Če bi Češkoslovaška pristopila, bi se

zgodilo isto. Češkoslovaška ne more vstopiti v tako kombinacijo, ker bi se izpostavila gospodarskemu boju onih držav, ki se ne odrečejo klavzuli največjih ugodnosti. Tega boja ne bi vzdržala. Kar bi v bloku pridobila, bi za mnogokratnik izgubila v ostalem svetu. Politično bi Češkoslovaška v bloku 70 milijonov ljudi izgubila skoro vsak pomen. V par letih bi bila gospodarsko z Dunajem in Berlinom tako zvezana, da bi izgubila vso svobodo političnega gibanja. Dr. Beneš je dostavil Tega ne rečem iz nenaklonjenosti nasproti Nemčiji. Spoštujem Nemčijo in Nemce, njihovo visoko kulturo, moč in delavnost. Toda današnji politiki Nemčije pri najboljši volji ne morejo dati jamstva za bodoče politike. Češkoslovaška ne more pristopiti k nobeni kombinaciji, ki ne bi bila dogovorjena v Ženevi ali vsaj v sporazumu z glavnimi interesi. Brez sporazuma med Berlinom in Parizom v Evropi ne bo miru.

Češkoslovaški strokovnjaki so izračunali, da bi carinska unija ohromila okoli 40% avstrijske industrije, nadaljnih 30% pa spravila popolnoma pod varušvo in vodstvo Nemčije.

Dr. Beneš prihaša do sklepa, da se morejo današnje gospodarske težkoče odpraviti samo potom vseevropskega načrta v duhu Ženeve. Seveda ni nobene enostavne formule za gospodarsko krizo, ki bi rešila vse. Treba je problem razdeliti v njegove glavne sestavne dele in poskušati, da se kriza reši v etapah. Predvsem gre za rešitev agrarne krize v agrarnih državah jugovzhodne in centralne Evrope. Potem bi šlo za to, da najvažnejše evropske industrijske države zavzamejo enotno stališče glede problema agrarnega bloka, in končno za to, da napravijo industrijske države prve poskuse za evropski dogovor o industrijski produkciji. V tem vseevropskem dogovoru bi morale biti pridružene tudi nečlane Društva narodov, predvsem Sovjetska Rusija.

Rešitev agrarne krize

Dr. Beneš je potem pojasnjeval, kako si predstavlja rešitev agrarne krize. Velike industrijske

države Francija, Nemčija, Italija, Belgija in Švica bi se morale med seboj zediniti, da bi agrarne presežke agrarnih držav razdelile med seboj in na te kvantitete dovolile preferenčno carino. Ta organizacija bi bila v posameznih državah različna, v Češkoslovaški morda državni monopol. Industrijske države ne bi smele zahtevati za to nobenih protikoncesij, temveč nasproti agrarnim državam se naprej obdržati klavzulo o največjih ugodnostih. Za rešitev industrijske krize pa ni nobenega drugega sredstva kakor dogovor med industrijskimi državami o mednarodnem reglementiranju produkcije in distribucije blaga, obenem z dogovorom glede nekaterih načel socialne zakonodaje in glede skrajšanja delovnega časa. Bila bi najbolje, če bi se sklenitev takih dogovorov prepustila posameznim industrijam samim, kakor se je to zgodilo pri mednarodnem dogovoru sladkorne industrije. Paralelno s temi akcijami mora biti mednarodna akcija za preskrbo enega kredita. Na koncu je dr. Beneš pohvalil nemškega zunanjega ministra dr. Curtiusa, da je iz lastne iniciative predložil načrt carinske unije tudi evropskemu odboru v Ženevi. To je pot, po katerem bi Nemčija morala iti že od vsega početka. S presenečenjem in največjim razočaranjem je čital uradni dunajski komunik, katerega grajaše dunajski listi, ker je objavil vesti o carinski uniji in s tem deloval za »sovražniške« onkrak meje. Pod temi sovražniki je bila mišljena tudi Češkoslovaška. Dr. Beneš obžaluje ta incident, ki bi se v Češkoslovaški ne mogel zgoditi. Nasprotno je Češkoslovaška odkritosrečno prijateljskega mišljenja nasproti Avstriji in njeni vladi. Taka je bila vsaj njegova politika kot zunanjega ministra skozi dvanajst let. Dr. Beneš upa, da bo razmerje z Nemčijo še nadalje ostalo odkritosrečno in prijateljsko. Menja je, da bi zadnji dogodki prej dovedli do gotovega zblizanja držav male antante z Madžarsko, če jih bodo na Madžarskem pravilno uvaževali. Dr. Beneš svari pred tem, da bi kdo mislil, da bi države male antante v tem vprašanju ne bile enega naziranja. Prvotno kolebanje v Jugoslaviji in Romuniji je nastalo samo radi začetne desorientacije.

Ameriška mladina

Za otoka se v Združenih državah prične šola mnogo prej kakor v starem svetu. Se pred vstopom v ljudsko šolo prične mladi ameriški državljan posejati obilgaten otroški vrtec in danes se že javljajo glasovi, ki priporočajo, da naj bi se ustvaril še nek predotroški vrtec, ki bi sprejemal otroke takoj ko shodijo. Radi tega sistema zapadejo otroci že v najnežnejši dobi neizbežno duševni in telesni uniformiranosti. Prav vsi gredo eno in isto predpisano pot: otroški vrtec, ljudska šola, višja šola, kolegij in univerza. Vsa njihova duševnost in njihovo mišljenje zadobi enako smer.

Vzrok, da otrok tako zgodaj prične pohajati javno vzgojne zavode, je dvojen. Prvič je v Amerikanci zelo razvit čut skupnosti in ima živo potrebo po družbi, drugič je pa malokje družina tako v ruševinah kakor v Ameriki.

Amerikanska družina ni več primerna za vzgojo otroka, kajti dnevno življenje se odigrava v blaznem tempu. Potem je moderna Amerikanka zelo komoda in nagnjena k luksusu, oče je pa ponavadi itak trajno odlojen iz družine. Otroci so breme in zato se jih starši kar moč hitro iznebe in jih pošljejo v otroške vrce in v šole, kjer polagoma postanejo državljanji, a ne ostanjejo otroci. Amerikancu se izgublja čut za družinsko življenje. Otroci postanejo zelo hitro samostojni ne samo v mišljenju, ampak tudi gospodarsko, in to svojo nezavisnost ohranijo tudi napram staršem. Mlademu Amerikancu ni oče dostikrat nič več kakor starejši poslovni tovarš.

Podoben razmerje je tudi do učiteljev. Na ljudski in srednji šoli so učne moči večina ženske. Neverjetno velik je naval ženskih moči k učiteljstvu. Do 80% vseh učnih moči tvorijo ženske. Učiteljica navadno smatra svoj poklic kot nekaj prehodnega, dokler ne dobi boljše plačanega mesta ali se poroči. Zato je tudi razumljivo, da nivo ameriške šole mnogo zaostaja za visoko razvitim šolstvom starega sveta.

Redko najdemo na učiteljskih mestih. Učiteljski poklic tudi ne uživa posebnega spoštovanja. Ako se o kakem mladnem možu pripoveduje, da je postal učitelj, takoj zaščišče žalostno vprašanje: Ali ni mogel postati kaj boljše?

Omembe vredno je tovariško razmerje med mladino in učiteljstvom. Učitelj je svojim mladim učencem starejši prijatelj, tovariš in svetovalec. Ameriška šola ne pozna razrednice, ne strogega razrednika, ne inspekcij in tudi ne karencij. Otroci se drže discipline in se prilagode zahtevam, ki so v navadi. Imajo za čast, da strogo pazijo na vpeljani red.

Amerikancu je svoboda in samostojnost nad vse. Zato tudi nimamo enotnega šolskega tipa v Ameriki. Vsaka država ima lastne šolske zakone in vsi poskusi, centralizirati šolstvo in ustvariti neke vrste prosvetno ministrstvo v evropskem smislu, od koder bi se urejevalo šolstvo do zadnje višice, so propadli na odpor prebivalstva. Razne države imajo torej različno šolstvo, a mnogokje je vpeljan sistem, da otroci v treh oddelkih posejajo pouk, in sicer en del dopoldne, drugi popoldne in starejši zvečer. Tudi izdatki, ki jih izdajajo države za svoje šolstvo, niso posebno obilni. Enoletni ameriški dohodek je preračunan na 80 milijonov dolarjev. Od tega se porabi za šolstvo komaj 2 in pol milijona. Nasprotno pa se izda za avtomobile 12 in pol milijonov in skoraj 2 milijona za zvečilni gumij. Poraba zvečilnega gumija skoraj dosega vsoto, ki jo Amerikanci dajejo za svoje šolstvo.

Navadno slišimo o ameriški mladini krilatice, kakor: »Mnogo sporta, malo znanja!« ali »Že otroka se nauči pridobivati denar!« Toda čim dalje proučavate ameriške razmere, tem opreznost bolj boste s podobnimi sodbami. Povprečna izobrazba Evropejca je za enkrat gotovo še višja, kakor ameriška.

Vendar pa ni mogoče trditi, da bi se splošno naš akademski posvetil s čistejšo ljubeznijo in večjo gorečnostjo znanosti in svojemu bodočemu poklicu, kakor njegov ameriški tovariš. Gotovo, tudi evropski študent se trudi za uspehi. Toda da naša mladina nima toliko vselega optimizma, je vzrok velikokrat v tem, da je ji po vseh krizah in težavah šolskih let končno zaprt pot v življenje. Za naš akademski naraščaj je mnogo težje, kakor za onega preko Oceana. Mora si vsakdo posebej na ozkem preobljudenem in gospodarsko razvitem terenu šele ustvariti eksistenco. Odhod tudi duševna pripravljenost izseljencev, da se kar moč hitro podvržejo ameriškem duhu izenačenja. V Ameriki najdemo, česar jim domovina ni mogla dati: dela in kruha. Ameriškega akademika res ne teži preveliko znanje. Toda srečen je, telesno zdrav in v sportu utrjen ter samozavesten.

Ameriški študent se zdaleka ni tako kompliciran kakor evropski, a je mnogo zdravješi. Dela veselejša in pogumnejša, si mnogo upa na lastno pest in si utira tudi tjakaj pot, kjer ga ne bo čakala preskrbljenost in na stara leta penzija. Tega pa sploh ne prenese, da bi svojim staršem bil en dan dalje na ramenih, kakor je to majno potrebno. Delo ga veseli in hoče uspehov.

Čim bolj pa bo Amerika dozorevala, tembolj bo potrebovala zvez in oploditve evropskega duha. Oba svetova, stari in novi, se moreta marsikaj učiti eden od drugega.

(Iz predavanja prof. dr. Denglerja v ameriškem kolegiju na Dunaju.)

Portugalski uporniki se ne udajo

Revolucija izbruhnila tudi v portugalski Guineji

Lizbona, 23. aprila. AA. Jutri odhajajo proti Madeiri 1. krizarka, 2. pomožni krizarki, dve topničarki in dva polka pelote. Borili se bodo proti upornikom.

Lizbona, 23. aprila. AA. Uporniki na Madeiri so odbili ultimatum portugalske vlade in se nočejo vdati. V svojem odgovoru pravijo, da bodo napadli čete, ako se bodo hoteli izkreniti.

Lizbona, 23. aprila. AA. Ministrski svet je razveljavil blokado nad Azorskimi otoki.

Lizbona, 23. aprila. AA. V nekaj dnevih bo prišlo na otoku Madeira najbrže do krvave bitke. Uporniki so brezlično javili, da se ne

bodo udali portugalskim vladnim četam, ki se bodo skušale izkreniti po vsej priliki na severnem delu otoka. Uporniki so na bližnjih gričih zasedli vse strateške točke in utrdili mesto Funchal. V bližini otoka je zbranih več vojniških ladij z 800 mornarji. Do prvih bojov bo prišlo najbrže že danes. Vojne operacije proti upornikom bo vodil portugalski mornariški minister admiral Correia. Po poročilih iz Bolame je v portugalski Guineji izbruhnila revolucija. Uporniki so zaprli civilnega in vojaškega guvernerja in zasedli vse državne urade.

Iz Španije:

Novo poštne znamke

Madrid, 23. aprila. AA. Ministrski svet je sklenil izdati nove poštne znamke z znamenjem republike.

Madrid, 23. aprila. AA. Havas poroča, da je vrhovni svet bank soglasno odobril ukrepe finančnega ministra glede preprečitve bega kapitala iz države, zlasti vrednostnih papirjev.

Madrid, 23. aprila. AA. Vlada bo pregledala vse banke v Madridu in njenih podružnicah, da ugotovi, kolikšne svote so bile prenečene v inozemstvo in kdo so lastniki teh vsot. Na podlagi teh podatkov bo vlada pozvala lastnike teh vsot, da denar ponovno nalože v španskih zavodih. Kasneje bodo za kršitelje teh določb predvidene stroge kazni.

Madrid, 23. aprila. AA. V časopisju se je vnela ostra debata o nameravani letitvi cerkve in države.

Rim, 23. aprila. AA. Italijanska vlada je pozvala svojega poslanika v Madridu, da prizna začasno špansko vladno.

Berlin, 23. aprila. AA. Nemška vlada je priznala začasno špansko vladno. Zunanje ministrstvo je pozvalo nemškega peštanika v Madridu, naj stopi z novo špansko vladno v uradne stike.

Poljska obsoja Italijo

Varšava, 23. aprila. AA. Dnevnik Poznanski je priobčil članek pod naslovom »Fašizem in jugoslovanski katolicizem«. V članku opisuje podrobnosti preganjanja Slovanov v Italiji. Med drugim pravi, da je bilo več kakor 1200 oseb, največ mladine, obsojen in policijsko kaznovano. Dva nadškofa, Mahnič in Karlin, sta morala zapustiti svojo školo, sedanjemu nadškofu v Gorici Sedeju pa delajo neprilike. Zlasti preganjajo fašisti duhovništvo in inteligenco.

Nato omenja članek dogodke v Zagrebu in poslanice nadškofa Bauerja ter poudarja, da sta v istem duhu tretirala to stvar tudi Francija in Anglija. Vatikan se je postavil na pravilno stališče, ko ni obsodil dr. Bauerja. Vatikan ima pravico zahtevati od Kviralna na podlagi lateranskega pakta, da se Slovincem da možnost rabiti v cerkvi materinščino. Papež je tudi nedavno v svoji poslanici priporočil, naj vsaka narodnost moli Boga v svojem jeziku, in obsodil vsakogar, ki bi na kakršenkoli način izvajal v tem pogledu nasilje.

Belgrad, 23. aprila. AA. S sklepom prometalnega ministra je v soglasju s predsednikom ministrskega sveta premeščen Mareel Brund v II-5 s postaje Ljubljana, glavni kolodvor k prometno-komercialnemu oddelku ljubljanske direkcije.

Zagreb, 23. aprila. Z. Udruženje rezervnih avijatičarjev priredi 3. maja ob pol 11 avijatični miting v Zagrebu.

Odbor za gospodarska proučevanja

Zopet nov mednarodni odbor za odpravo gospodarske krize

Belgrad, 23. apr. AA. Varšavska konferenca agrarnih držav, ki se je vršila od 28. do 31. avgusta l. l., je sklenila, da se formira odbor za gospodarska proučevanja, ki bo izvrševal program, določen v Varšavi. Prvo zasedanje odbora je bilo v Bukarešti januarja 1931. Seji so prisostvovali predstavniki vlad centralne in vzhodne Evrope. Drugo zasedanje odbora bo 24. t. m. v Belgradu. Odbor bo zasedal dva dni. Za sejo je določen ta-le program:

Dne 24. aprila ob 9.30 sestanek šefov dele-

gacij pri ministrstvu za trgovino in industrijo, da določijo dnevni red drugega zasedanja odbora. Ob 10.30 prva seja odbora, ob 16. druga seja; ob 20.30 priredi Privilegirano izvozno društvo večerjo na čast delegatom.

Dne 25. aprila ob 9. zadnje zasedanje odbora. Popoldne ob 16. se sestane redakcijski odbor, ob 18.30 pa je plenarna zaključna seja. Ob 20. priredi minister za trgovino in industrijo večerjo na čast delegatom.

Seja mariborskega obč. sveta

Maribor, 23. aprila.

Zupan dr. Juvan odpravi sejo ter se uvodoma spominja pokojnega občinskega svetnika in požrtvovalnega člana avicobusnega oddelka Karla Robavskega, ki je preminul 27. marca. Občinski svetniki so počasi županovo sprejeli stoji ter zaključili v spomin pokojnega Robavskega slava.

Nato poroča župan o interpretaciji člena 6 finančnega zakona, na osnovi katerega se bo v bodoče ukinilo vsako pobiranje kanalizacijske, vodne in gostišne. S tem bo mestna občina zelo prilažila in bo sicer zveza mest storila vse korake, da se tozadevno izvrši v zadevnem členu finančnega zakona mizgobina korektura, vendar pa na uspehi ni veliko upati. V proračun za leto 1932 bo pošte treba krčiti primanjkljaje z drugimi dohodki ter je zato priporočljivo, da se sestavi proračun čim prej, tako da bi vsaj do 1. septembra bil že gotov. Mestnim uslužbenecem se na njihovo pravo dovolijo nedelne ure v juniju, juliju in avgustu.

Ker so zadeve iz področja 1. odseka samo za tajno sejo, poroča dr. Strmšek za drugi odsek in sicer: Dovolil se letni znesek 18.000 Din kot podpore šolskim kulturnim v Mariboru na 16 zavodih, na katerih se bo vsaj 20 najcenejšim učencem na vsakem zavodu ob 10 nudilo mleko. Ostali prispevek jamči zdravstveni dom v Mariboru. — Vprašanje prispevka za benovinski fond za podpiranje brezposelnih se odloži. Bržčas bo treba seči v fond za nepredvidene izdatke. — Uslovnitev mestnega zavetstva za peti okraj bi bilo zelo potrebno ter se naroči mestnemu gradbenemu uradu, da najde primeren prostor in poslojce za namestitev takega zavetstva.

Za tretji odsek poroča občinski svetnik g. Stabej. Razširjenje tovarniških zgradb tvrdke Zelenka in drug v Linhartovi ulici se dovoli, ker ni tozadevno po mnenju mestnega gradbenega urada no-

bene tehnične zapreke. — Na tozadevno vlogo oglepvalnega društva v Mariboru se sklene, da se odsluži podslavek Tegethofovega spomenika na Jugoslovanskem trgu in pa da se spremeni napis na Tapejnerjevem spomeniku na Slomškovem trgu, tako da pride slovenski napis. — Dela za kanalizacijo Radvanske ceste in Maistrove ulice se oddajo tiskarji Pickel.

Za četrti odsek poroča občinski svetnik Pušenjak. Omenjeni je storil sklep, da se finančni električni davčine na blagovni promet po možnosti ohranijo in obdržijo, kakor ga predvideva proračun, vendar pa je treba upoštevati nekatere prošnje, ki se ličejo ugotovitve vmesnih sprememb. Tako se med drugim izvrši sprememba kemikalij, ki pridejo pod tarifno postavko 4, tako da se ne bo plačevalo za iste Din 8.—, ampak Din 4.—. Nadalje riž, kis in kavini surogati, ki pridejo v smislu te spremembe pod tarifno postavko 6, torej se bo plačevalo za iste Din 2.—, mesto Din 4.—. Za umetna gnojila se bo plačevalo 1 Din, namesto 3 Din, za lepenko pa 3, namesto 5 Din. Bučno olje 1 Din, namesto 3 Din in še druge spremembe po količinah, kakor se predvideva v tozadevnem pravniku davčnin na blagovni promet. Razen prošnji za pavšaliranje davčnin na blagovni promet se sprejmejo, v kolikor se te prošnje ne ličejo predmetov, ki se uvažajo po železnici. Te slednje se odklonijo. — Prošnja tvrdke Ing. Unger in Sirak se vrne odboru. — Glede poštnih pošilk z vrednostnimi papirji se sklene, da bo treba plačati davčine na blagovni promet po Din 2.— brez oziroma na vrednost. — Ugodi se prošnja pivovarne »Union« in pivovarne Tscheligi, da se sodski za pivo in steklenice smatrajo kot embalaža in da se jih oprosti davčine na blagovni promet. — Računski zaključek Mestne branilnice za poslovno leto 1930 se odobri. — Za nastavitve čuvarjev v mestnih parkih se dovoli znesek 14.000 Din, ostalo pa prispeva Oglepvalno društvo. — Sklep občinskega sveta z dne 26. februarja 1931, ki se liče posebne komisije v zvezi s pobiranjem gostišne od hiš, ki so proste državnega davka, se ukinje, z ozirom na najnovejšo interpretacijo čl. 6 finančnega zakona, o čemur poročamo na drugem mestu. Za gradnjo zasližnih stanovanj, se bo najelo posebno posojilo v znesku 1 mil. Din. — V zvezi s prošnjo krajevnega šolskega odbora v Teznu za podaljšanje vodovoda k šoli, kar se dovoli pod izvestnimi pogoji, se sproži misel, da naj se med tezensko in mestno občino mariborsko glede tega čimprej sklene posebna pogodba. — Prošnja zadruge kavarinarjev in gostilničarjev za znižanje cen plinu se sprejme v toliko, da se znižajo cene plinu pri mesečnem uporabi 150 kubičnih metrov na Din 3.—, preko 150 kubičnih metrov pa Din 2.—.

Za peti odsek poroča občinski svetnik Murko. Dovolil se tiskarni sv. Cirila, da odpravi posebno podružnico knjižarne v Magdalenskem predmestju in ravno tako se sprejme prošnja Ljudevita Polajžarja za koncesijo avtolaksija z stajališčem na Moljski cesti, dočim se prošnja tvrdke Vončina in drug za koncesijo za litografijo odkloni.

Nato sledi tajna seja, ki ob času poročila že traja.

Vsem soročnikom in znancem naznanjamo žalostno vest, da nam je dne 22. aprila 1931 umrla naša ljuba hčerka in sestra, častita sestra

Andreja roj. Helena Šetek
uršulanka v Školji Loki.

Pogreb naše drage bo v petek 24. aprila iz splošne bolnišnice v Ljubljani ob pol 6 popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Novo mesto, 23. aprila 1931.

Dnevna kronika

Koledar

Petek, 24. aprila: Jurij, mučenec; Fidelis Sigm. mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani so umrli: Gospa Marica Jeruc, soproga tajnika Mestne hranilnice ljubljanske. Pogreb bo v soboto ob štirih popoldne. — Gospa Marija Grčar, soproga pekarskega mojstra. Pokopali jo bodo v soboto ob dveh popoldne. — Gospod Anton Varšek, mlinar. Pogreb bo danes ob petih popoldne. Naj v miru počivajo! Žalujemo naše iskreno sožalje!

† V Hrastniku je umrla gospa Anta Rotar, vdova po posestniku gostilničarju in trgovcu. Pogreb se bo vršil danes ob treh popoldne iz Hrastnika na pokopališče v Trbovljah. Blag ji spomin!

Izšla je iz tiska knjiga:

Predpis o skupnem davku na poslovni promet, z vsemi najnovejšimi razpisi ministrstva financ.

Predgovor in opazke k tekstu tega zakona napisal je dr. Valdemar Lunaček, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu.

Obseg knjige je 230 strani ter je cena za trdo vezano v platno Din 70.—.

Naročila sprejema ter odposilja proti povzetju:

TIPOGRAFIJA d. d., Zagreb

Preradovićev trg 9.

Osebnosti

— **Poroča.** V Kočevju se danes poročijo g. Vilko Kuntara, tamkajšnji vodja cerkvene glasbe, z gđe. Anico Pecko, hčerko železničarja in posestnika iz Debra pri Laškem. Gospod Kuntara je Celjanom dobro znan kot bivši agilent učitelja na celjski Glasbeni Matici. Novorojenčena želimo v novem življenju vsa sreča in božji blagoslov.

Ostale vesti

— **Okrožnica papeža Pija XI.** o krščanskem zakonu. Slovenski prevod s pripombami in pojasnili. 8. in 48 strani. V Ljubljani 1931. Izdala Leonova družba. V komisiji pri Novi založbi. Cena 10 Din. — **Velika okrožnica Pija XI.** o svetosti in dostojanstvu krščanskega zakona, korenine človeške družbe, je povsod zbudila pozornost. Jasno in tehtno pojasnjuje papež v I. delu katoliški nauk o bistvu zakona in njegovi dobroti, ki so zaradi zvestobe in zakramentalnosti. V II. delu resno in ostro označuje in zavrača zmotno učenje, ki predstavlja zakon kot samovoljno človeško ustanovo; obsoja železnost početja proti dobroti zakona s prepovedovanjem spočetja in uničevanjem spočetega življenja; žigosu stremiljenja zoper zakonsko življenje in rušenje zakramentalnosti zakona. V III. delu opozarja na sredstva in pripomočke, da se svetost zakona očuva: zakonec sami naj se ravna po Kristusovem nauku o zakonu, ki ga oznanjuje katoliška Cerkev; človeška družba naj se spominja dolžnosti pravičnosti in ljubezni ter naj ustvari družabno in gospodarsko razumno, ki omogočajo družinam ljudi vredno življenje; države naj delujejo s Cerkvijo z dobro zakonsko postopovanjem. Pričujoča knjižica prinaša dober slovenski prevod okrožnice, ki nadaljuje vrsto velikih socialnih okrožnic Leona XIII., ne samo stvarno, ampak tudi formalno, ko izrečno potrjuje in si osvaja Leonovo encikliko o zakonu iz l. 1880, ter jo potrebnim časa primerno nadaljuje in dopolnjuje. Slovenski prevod je okrožnico razdelil in posameznim oddelkom dodeljal naslove v različnem tisku, tako da takoj jasno pregleda strukturo okrožnice, kadar knjižico prelišta. Na šestih straneh je v manjši tiskavi pridejanih nekaj pripomb in pojasnil k tekstu. Leonova družba je slišala današnjim potrebam zelo ustrežajočo delo, ki je tako važno socialno okrožnico objavila v svojem glasilu »Čas« (XXV, zv. 6) in oskrbelo izdaje v lični knjižici. Posebna izdaja je v komisiji pri Novi založbi v Ljubljani (Kongresni trg 19) in se dobiva v vseh knjigarnah. Leonova družba, oziroma uprava »Časa« posebno izdaje ne prodaja in ne razpošilja. Cena lepo opremljeni knjižici (10 Din) je zelo zmerna.

— **Romanje v Rim** na proslavo 40 letnice Leonove okrožnice »Rerum novarum« se vrši maja. Vsak, kdor se želi udeležiti romanja, naj pošlje Din 1300, v katerem je vstela vožnja brzovala, hrana in stanovanje. Med potjo obiščejo tudi Benetke in Padovo. Informacije daje: Pripravljalni odbor za proslavo 40 letnice »Rerum novarum«, Ljubljana, Miklošičeva 22, I. telefon 22-65.

— **Novi Sad** ima 63.922 prebivalcev. V Novem Sadu so končali ljudsko štetje in ima prestolnica donavske banovine 63.922 prebivalcev. Ali jo bo Ljubljana prekosila?

— **V Službenem listu** kraljevske banke uprave Dravske banovine št. 27 od 22. aprila je objavljen »Zakon o zdravstvenih zadrugah«, dalje »Zakon o obveznem zavarovanju posevkov in plodov zoper točo«, »Pravilnik o pobujanju gobavosti«, »Pravilnik o pobujanju trahomah«, »Povelje k zakonu o zdravstvenih za bolnišni ust in o zobotehnikih«, »Pravilnik o banovinskih pristojbinah na ribarske izkaznice«, »Povelje k proračunu izdatkov in dohodkov dravske banovine za leto 1931-32 in njega pravilniku«, »Prejembe o stavežu državnih in banovinskih uslužbencev v območju kr. banske uprave dravske banovine« in »Objave banske uprave o občinskih trošarinah, ki jih bodo pobirale občine v letu 1931«.

— **Gremij trgovcev** za okraj Kranj ima svoj 12. redni občni zbor dne 23. aprila 1931 ob 13. v Mestnem domu v Kranju v običajnim dnevnim redom.

— **Pozor pred sleparjem.** Pojavil se je neki slepar, ki prodaja neko ničevredno mast proti kurjini očesom na linc znane in priznane

tvrdke Rudolf Cotic. Opozarja se cenj. občinstvo na tega sleparja, ki ga naj izroči varnostni straži, če se ne more legitimirati z legitimacijo tvrdke Cotic, izdane od Trgovske občinske zbornice.

— **Norec strelja** v cerkvi na svečenika. V vasi Podgora pri Celinju v Crni gori se je te dni odigral razburljiv dogodek. Kmečki fant Jovan Cepčević, ki je bil znan kot vaški norec, je v cerkvi napadel mladega svečenika Luko Vukmanovića in oddal nanj strel iz revolverja. Svečenik je težko ranjen obležal v krvi na tleh. Napadalec je po dejanju zbežal, vendar so ga takoj prijeli.

— **Nova kuharska knjiga.** Prekrat v naši dosedanjih kuharskih umetnostih, še večji v naših želodcih, a v zdravstvenem oziru napredek pomeni najnovejša kuharska knjiga **Prehrana po najnovejših zdravstvenih načelih**. Po spisih dr. med. M. Bircher-Bennerja in po zbirki kuharskih zapisov gospe Berle Brupbacher-Bircher v Zürichu priredila Stefanija Ilumek, učiteljica gospodinjstva. — Strani 224, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. Din 30, vezani Din 40. — Znaní švicarski zdravnik dr. Bircher-Benner propaga že nad 30 let z največjim uspehom nauk o prehrani brez mesa, pripravljeni po načinu, ki ustreza sodanemu stanju vede o prehrani. On trdi in dokazuje, da je v naši posedanji mesni prehrani mnogo slabega, naravnost usodnega in da moramo marsikatero bolezen ali prerano smrt pripisati na rovaš napačne prehrane. V 323 zapisih (receptih), ki so vsi skrbno preizkušeni, lahko pripravimo jedila, ki popolnoma odgovarjajo vsem zahtevam zdrave, popolne človeške prehrane. Sledi navodilo za peko kruha, preprosti jedilniki (za vsak mesec štirje vzorci), dalje obširnejši jedilniki s piščlo presno zelenjavo, ter kratka razprava o presni (nekuhani) hrani. O knjigi še spregovorimo.

— **Oglejte si izložbe** v Ljubljani v Prešernovi 1 urarske tvrdke F. Čuden.

— **Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, pomanjkljivem spanju, slabem razpoloženju, razdražljivosti, posežite takoj po staro preizkušeni »Franz-Josef« grenčici.** Poročila višjih zdravnikov v bolnišnicah za želodčne in črevesne bolezni naglašajo, da je »Franz-Josef« voda posebno izborna učinkujoče naravno odvajalo sredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz raznih krajev

Kamnik. Umrli je gđe. Antonija Kapus na Grabnu. Pokojna je bila članica društva »Kamnik«. Pred pol leta ji je umrla mati, ki je bila na bolniški postelji več let. — Naj počiva v miru! Sorodnikom naše sožalje. — **Udruženje vojnih invalidov** priredi s sodelovanjem dramatičnega odseka društva »Kamnik« v soboto zvečer ob 8 veseloigro »Dobri striček«.

Litija. Glasom zadnjega sklepa Litijanov in ostalih zastopnikov društev, ki bodo sodelovali pri nastopu »Litija v radiu«, bo prihodnji sestanek vseh sodelavcev v petek, 24. t. m. ob 20 v 6. razredu tukajšnje osnovne šole. Vabljeni vsi!

Smatino pri Kranju. V nedeljo 26. aprila ob 7 zvečer bo uprizoril ljudski oder iz Ljubljane eno najboljših veseloiger zadnjih let »Utopljenec«. — Opozorjamo vse obiskovalce, da si že v predpro-

daji preskrbe vstopnice, da ne bo zvečer prevelik naval ter s tem po nepotrebnem zavlačevanje pričetka predstave.

Trbnje pri Vuzenici. Tukaj se pogreša od 17. aprila kmet Anton Kresh, p. d. Podlauf. Zvečer omenjenega dne so je ob pol 9 oglašil še pri organistu v gostilni in si naročil četrti litra vina, ki ga je izpil samo polovico in odšel z naročilom: »Ostalo bom jutri spil. Lahko noč!« Potem pa je izginil neznano kam. Domači so povpraševali že povsod pri sorodnikih, a ga nikjer ne najdejo. Zena in otroci so v velikih skrbih, če mož ni morda zašel v Dravo.

Zdole pri Brezicah. Dne 19. t. m. je imela naša župnija slavnostni dan. Naš g. duhovni svetnik in župnik Alojzij Šoba je bil odlikovan z redom sv. Save V. razreda. Po nalogu g. okrajnega načelnika mu je izročil odlikovanje gosp. župan. K slavnosti je bil povabljen občinski odbor, učiteljsko, cerkveni ključarji, tukajšnja pošta in drugi odlični predstavniki občine. Po raznih govorih se je videlo, kako je odlikovanje Nj. Velikanstva kralja Aleksandra ganilo našega svolskega župnika. Za svoje marljivo in vestno delovanje bodisi v cerkvi, šoli in tudi drugih korporacijah je v resnici zaslužil to visoko odlikovanje. 1. maja bo poteklo 33 let, odkar izvršuje svoj duhovniški poklic na Zdolah. Vsi župljani in občani mu želimo, da bi obhajal še 50letnico župnikovanja na Zdolah.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 24. aprila: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13. Čas, plošče, borza. — 18 Mladinska pevška ura, poje zbor mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani. Osemletni Duško Polak igra na harmoniko. — 19 Dr. S. Lapajne: Pravice avtorjev. — 19.30 Dr. Lovro Sušnik: Francosčina. — 20 Prenos opere »Idomeneo« z Dunaja. — 22 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 25. aprila: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče. — 18 Radio-orkester. — 19 Pavel Kunaver: O Krasu. — 19.30 Gospa Orthaber: Anglesčina. — 20 Prenos iz Zagreba: Trije mušketirji, opera. — 22 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi

Sobota, 25. aprila.

Belgrad: 12.35 Opoldanski koncert. — 17 Violinski koncert. — 17.30 Radio-orkester. — 19.50 Prenos. — **Zagreb:** 12.30 Plošče. — 17 Koncert Radio-orkestra. — 20 Opera. — **Budapest:** 12.05 Ciganska glasba. — 17.25 Orkestralni koncert. — 19.10 Koncert. — 20.15 Pester koncert. — 23 Ciganska glasba. — **Dunaj:** 12 Opoldanski koncert. — 17.45 Klavir. — 18.30 Trio. — 19.30 Koncert. — 21.20 Večerni koncert. — **Milano:** 19.15 Pesta glasba. — 19.35 Plošče. — 20.30 Komedija. — **Praga:** 16.30 Radio-orkester. — 19.35 Koncert. — **Langenberg:** 13.05 Opoldanski koncert. — 20 Lep večer. — 24 Jazz-orkester. — **Rim:** 17 Orkestralni koncert. — 20.40 Opera. — **Berlin:** 20 Koncert. — 22.30 Plesna glasba. — **Katovice:** 20.30 Lahka glasba. — 22 Varšava. — **Mühlacker:** 15.20 Mladinska ura. — 20.05 Moški zbor. — 21 Orkestralni koncert. — 22.35 Plesna glasba. — **London:** 18.45 Trio. — 20 Koncert. — 21 Komorna glasba. — 22.05 Plesna glasba. — **Mor. Ostrava:** 17.30 Orkestralni koncert. — 20 Praga. — 21 Plesna glasba. — **Leipzig:** 19.30 Koncert za violoncello in harfo. — 20 Pevski koncert: moški zbor. — 20.30 Kabaret. — 22.20 Plesna glasba.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je dne 22. aprila t. l. ob 17 umrla naša mama, tašča, sestra, stara mama itd., gospa

Ana Rotar

vдова po posestniku, trgovcu, gostilničarju itd.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v petek, dne 24. aprila t. l. ob 15 iz hiše žalosti v Hrastniku na pokopališče v Trbovlje.

Hrastnik, Prevalje, Banja Luka, Maribor, Cleveland, Ljubljana, Sušak, Litija, Bled, Radovljica.

Žalujoči ostali.

Kulturni obzornik

KIDRIČ FRANCE: DOBROVSKY, IN SLOVENSKI PREPOROD. RDHV VII. 1930.

Sicer v mukah in zamudah napreduje sintetično in analitično znanstveno obravnavanje naše slovenske književnosti in kulturne zgodovine sploh, vendar nam je zadnje desetletje dalo v ČJKZ in RDHV toliko tozadevnih razprav izpod peresa Ivana Prijatelja, Franceta Kidriča, Franceta Ramovića, Rajka Nahtigala, Antona Breznika, Kolariča, Skoka, Koštiala, Sovreta I. dr., da upravičeno upamo na skorajšnje sintetično delo celotne slovenske književnosti in slovenskega jezika.

Leto »pomladi narodov« deli tudi našo slovensko književnost v dve veliki periodi, starejšo in novejšo, in tako so razdeljena tudi predavanja na ljubljanski univerzi. Starejšo dobo obravnava France Kidrič, ki se je stavil za svojo, življenjsko nalogo, izdati svoja predavanja tudi v tisku. Ta je že začel in napredoval tak do leta 1819, medtem ko Prijatelj, more zaenkrat le analitične obravnave tiskati, in kakor gospodarsko stanje kaže, bo sintetične novejšo slovensko književnosti padel še nekaj let čakati...

Po prvem splošnem starejši literaturi pri SM in po obravnavi odstavka o dvostoletnici prve tiskane slovenske knjige v RDHV 1930 nam je Kidrič v marcu 1931 izdal separatno knjigo »Dobrovsky in slovenski preporod«. Ze naslov pove, da se problem, ki ga hoče pisatelj obravnavati, razteza v dve smeri: rešiti mora vprašanje slovenskega preporoda iz leta 1768 dalje in pa stike istega s češkimi slavisti Dobrovskim. In ker prvi del rešuje nanovo in je isti prepotreben za točnejše razumevanje drugega, je povsem umestno, da je pisec problem našega preporoda, našo književno re-

nesanje, rešil na daljši način, v širšem obsegu, kot morda zahteva naslov knjige.

V prvem delu nas pisatelj v svojem znanem zgoščenem slogu temeljito seznanja s prvimi etnimi in vzniki slovenskega preporoda prav od 1755 dalje, zasidra v leto 1768 isto veliko Pohlino manifestacijo slovenske zavesti, ki je polem desetletja — seveda z novimi pobudami in povsem novimi momenti — dvigala našo renesanso vedno više in više prav tja do smrti Vodnika in Zoisla 1819. Toliko novih dognanj, toliko novih problemov je v tem delu rešenih in v številnih opombah potrjenih, toliko mnenj nanovo postavljenih pred nas, da jih ne sme prezreti noben slovenski kulturni zgodovinar, noben zaveden sin našega naroda, tako izobraženece kot preprosti slovenski človek. Kar ustaviš ne moreš ob čitanju povsem novih dejstev in ljudi, ki ti doslej niso bili iz naše književnosti znani, pa so ob preporodiljskih tendencah množili repertorije, nove ali stare. Da jih laže najdeš v knjigi, ti dobro služi Bančev seznam.

Jedro razprave v tej dokumentaciji slovenske preporodne miselnosti je drugi del, ki nas seznanja s stiki, ki so jih imeli naši preporodiljski ob koncu 18. in začetku 19. stoletja s češkimi filologom Dobrovskim, kakor tudi z njega deli in razpravami med Slovenci. Ta del nas poveže se za desetletje dalje kot prvi, tu nam pisatelj črta pot našega preporoda od Zoisove smrti preko gramatik v 20ih letih preteklega stoletja do Dobrovškega smrti 1829, ko se naša književnost prvič povzpe v almanahu »Kranjska Čebela« do izrazitega povdarka estetskega razumevanja lepe knjige.

Prof. Kidrič je s to knjigo dal Slovincem prvo znanstveno monografijo našega preporoda, kjer je zlasti krepko podčrtal kulturno rast našega naroda v Ljubljani, Gorici, Celovcu, Gradcu, Mariboru in Celju. Skoda, da nam je marsikaj problem ostal nerešen radi nedostopnosti virov, ki so v tujini. Prav je, da je pisatelj opustil razna zgodovinska obravnavanja, ki so v starejših literarnih zgodovinah odveč. Dobro pa bo — kakor mi

Mojstri v kuhanju kave

so bili že od nekdaj Turki. Njih metoda priredbe se je prenesla iz 16. stoletja do danasnega dne. Naravnost idealno turško kavo napravite, če vporabite kofeina prosto kavo Hag.

Kava Hag je najfinejša, prava zrnata kava izborne arome. Tudi v najmočnejši priredbi ne premagajo grenke snovi njenega plemenitega okusa.

Pri tem pa na turški način pripravljena kava Hag ne povzroča niti motenj spanja, niti jakega bitja srca, niti živčno razdražljivost, niti ledvičnih ali ledoličnih potežkoč. Kajti kava Hag je prosta kofeina, te mnogim škodljive snovi v navadni kavi. Celo otrokom lahko brez pomisleka dajete kavo Hag. Priredite si turško kavo Hag in ji postanete prepričani prijatelj Haga! V vseh dobrih trgovinah se dobiva kava Hag; servira se pa tudi v hotelih in kavarnah.

Razne sportne vesti

Moštvo Hajduka se je v torek vkrcalo na ladjo, ki bo pripeljala igralce 7. maja v Genovo. V Split bodo prišli ponedeljem 9. maja. Že sedaj se Split pripravlja na slovesen sprejem moštva, ki je tako uspešno zastopalo naš nogomet. Ker se Hajdukovi vračajo v Split skozi Ljubljano, bodo gotovo tudi naši sportniki prihiteli v velikem številu na kolodvor, da pozdravijo simpatične sportnike iz Splita.

Gradjanski-Zagreb, igra v nedeljo proti Iliriji na njenem igrišču.

Za prihodnje leto pripravlja manager Hajduka g. Marko Marinčević, turnejo Haska po Severni in Južni Ameriki. Ker je turneja Hajduka v vsakem pogledu dobro uspela, ne bo težko dobiti nasprotinike, ki bodo igrali s Haskom. Kajti Hajduk je prejel toliko povabil, da bi moral ostati najmanj še dva meseca v Južni Ameriki, ako bi hotel igrati povsod, kamor je bil povabljen. Hask bo pa sboj pripeljal moštvo Colo-Colo, ki bo pa igralo po Evropi. Seveda tudi pri nas.

Jugoslovanska plavalna zveza ima za letošnji program. Poleg državnega prvenstva, ki se bo delilo kar na tri kraje, bodo tudi velika mednarodna srečanja. V Ljubljani ali Mariboru se bo vršila meddržavna plavalna tekma dam, v Pragi pa troboj Jugoslavija, Češka in Poljska. Naše reprezentančno moštvo bo nastopilo tudi v Parizu na evropskem plavalnem prvenstvu. Ta tekmovalnja so že sklenjena, Zveza se se pozaja s Švicarji in Nemci. Vsekakor lep in bogat program, pripomniti pa moramo, da je bil tudi laniški program kolosalen, vršilo na se ni potem niti eno mednarodno tekmovanje.

SK Ilirija, nogometna sekcija ima danes sejo ob 20.30 v kavarni Evropa. Načelnik.

RAZPIS

Krajevni šolski odbor v Hrastniku razpisuje za zgradbo nove osnovne šole z 12 razredi oddajo sledečih del:

1. Težaška in zidarska dela.
2. Tesarska dela.
3. Krovška dela.
4. Kleparska dela.
5. Mizarška dela.

Ofertalni pripomočki in informacije se dobe do 3. maja t. l. vsak delavnik od 11—12 pri upravitelju deske osnovne šole v Hrastniku proti odškodnini nabavnih stroškov. Istotam so na vpogled načrti. Ponudbe je vložiti do 20. maja t. l. ob 12. Odbor si pridržuje pravico oddati delo posamezno ali skupno brez ozira na višino ponudbe. Reflektanti se morajo izkazati s potrdilom pristojne TO! o usposobljenosti podjetja za izvršitev ponudbenih del.

V Hrastniku dne 21. aprila 1931.

Poslovodja:
Fr. Lehar.

Predsednik:
K. Malovrh.

RAZPIS SLUŽBE!

Iščeta se dva

RUDARSKA NADZORNIKA (štaigeria)

z dovršeno tu- ali inozemsko rudarsko šolo, ki imata najmanj 4 do 5 let prakse v premoškovnikih. Oni konkurenti, ki poleg državnega jezika govorijo tudi francoski jezik, imajo prednost. Nagrade in ostali prejemki po sporazumu. Ponudbe z dokumenti naj se pošljejo na naslov:

Upravi Ibarskih Rudnika, Raška, Srbija.

Prijava zalog in terjatev za davek na poslovni promet

Kar se tiče terjatev za davek na poslovni promet, je izjavil zastopnik ministrstva financ, da se morajo izkazati samo terjatve iz leta 1930, in iz 1. četrtletja 1931, ne pa tudi terjatve iz dobe od leta 1922. do leta 1929. V tem zmislu se bodo dotedanje navedbe glede izkazovanja terjatev izpremenile s posebno naredbo, ki se takoj objavi.

Prijave terjatev morajo vložiti samo oni trgovci, obrtniki in industrijci, kojih promet je znašal 300.000 Din na leto in so torej plačevali dotedanje davek na poslovni promet po knjigi opravljenega prometa in ga četrtletno odpremljali davčni upravi. Vsi ostali trgovci, obrtniki in industrijci, to je oni, kojih promet ni znašal preko 300 tisoč dinarjev in so davek na poslovni promet do sedaj plačevali povšalno, nimajo glede prijave terjatev nobene obveznosti. Oni niso dolžni vlo-

žiti prijave o vrednosti terjatev, pač pa vložiti prijavo zalog.

Ker ni pračakovati, da bi se zakon, ki predpisuje prijave zalog, izpremenil še do konca meseca aprila t. l., ko poteče rok za prijave, je v interesu trgovcev in obrtnikov, da vložijo do konca meseca aprila t. l. prijavo:

1. o vrednosti blaga na dan 31. marca t. l. kolikor skupni davek na to blago še niso plačali pri morebitnem uvozu od dne 26. marca t. l. dalje, pri čemer naj upoštevajo morebitni pričakovani izpremembo (padec cen);

2. kolikor so bili dolžni voditi po prejšnjih predpisih knjigo opravljenega prometa, morajo v prijavi tudi izkazati neplačane terjatve iz 1. 1930, in 1. četrtletja 1931 po stanju 31. marca 1931 v kolikor še niso v knjigah odpisane, odnosno v kolikor je njihovo izterjanje v obče mogoče.

Računski zaključek OUZD v Ljubljani

OUZD v Ljubljani je zaključil poslovno leto 1930. s prebitkom 0,65 milij. Din. Promet za 1. 1930. pa je znašal 586 milij. Din. Iz računa dobička in izgube je razvidno, da je znašal predpis bolniško-zavarovalnih prispevkov 48 (1929 45,5) milij. Din. Ostali dohodki zavoda so povračila in obrtne globe, ki pa skupno dosegajo samo 1,13% vseh prejemkov urada. Dvig dohodkov je pripisovati višjemu staležu zavarovancev, kajti poprejšnje število zavarovancev je naraslo od 94.929 na 97.688 v letu 1930. Upravni stroški so se sicer zvišali, toda odstotno v primeru z vsemi drugimi izdatki pa so se znižali za 14%. To znižanje je pripisovati dejstvu, da se stalež nameščencev ni povišal v sorazmerju z naraščanjem števila članstva. Upravni stroški pa se še znižajo za c. 2,50% z bonifikacij, ki jo prispeva nezgodno-zavarovalna panoga. Na plače nameščencev odpade od upravnih stroškov 10,52%. Izdatki so se sicer absolutno povišali, deloma pa znižali. Tako je hranarina narasla od 13,3 na 13,4 milijonov Din. Odstotno pa padla od 29 na 27,6%. To pomeni, da so bile zdravstvene razmere nekoliko ugodnejše kakor v letu 1929. Epidemično nastopajoče bolezni se v letu 1930. niti splošno, niti lokalno niso pojavile, kakor je bil to slučaj v letu 1929. Pri uradu je nameščeno skupaj s specialisti 140 zdravnikov in znašajo zdravniški in zdravniški stroški 10,4%. Skupni izdatki za dajatve znašajo 33,4 (31,5) milij. Din. ali 68,92% (68,64).

Bilanca izkazuje 22,6 milij. Din aktiv. Med aktivami zavzemajo najvišjo postavko nepravilni zavarovalni prispevki za vse vrste zavarovanja v znesku 13,6 milij. Din, kar pomeni 20,9% v primeru s skupnim predpisom za vse panoge zavarovanja za 1930. Na koncu leta 1929. je znašal zaostanek 14,25 milij. Din, ali 23,1%. Upoštevati pa je treba, da predpisuje urad prispevke mesečno za nazaj. Predpis v letu 1930 je znašal: Za slučaj bolezni 48, za slučaj nezgode 12,3, za slučaj onemoglosti, starosti in smrti 0,3 milij. Din. doklade za Delavsko zbornico 2,3, za borzo dela 2,3. Če se zaostanek primerja s celokupnim letnim predpisom, odgovarja znesku 21% mesečnega skupnega predpisa. Premični inventar je bilansirat z 2,85, naložbe pa znašajo 1,5 milij. Din. Na nepremičninah poseduje bolniško-zavarovalna panoga edino posest na otoku Rabu, Cielico. Med pasivi znašajo upniki 5,4 milij. Din. Ta postavka se je zvišala, kolikor je bilo do 31. marca 1931 uradu predloženih računov raznih dobaviteljev, lekarnarjev in bolnišnic, za leto 1930, ker je urad letno skoro za mesec dni pozneje zaključil knjige, kakor prejšnja leta. Med pasivi je nadalje postavka 9,1 milij. Din, kar predstavlja dolg urada Osrednjemu uradu v Zagrebu. To so predpisani in še neplačani prispevki za nezgode in pa pobrani prispevki, ki še niso bili nakazani Osrednjemu uradu. Ta znesek mora urad radi prenehati dohodkov v bolnišnični zavarovanju uporabljati zase kot obratni kapital, ki ga mora obrestovati. Skupni dolg Osrednjemu uradu se je v primeru leta 1929. znižal za pol milijona Din. Obrestovanje, amortizacija in vzdrževanje nepremičnin, je doseglo lani t. l. milij. Din. Normalno bi amortizacija v poslojajo investiranega kapitala ne smela spadati v račun upravnih stroškov, ki bi se z izločitvijo teh izdatkov se znižali.

Dunaj. Podon. savska-jadran. 88,50, Wiener Bankverein 10,05, Creditanstalt 45,50, Escomptes. 159,60, Zivno 85, Union 21,30, Aussiger Chemische 142,50, Alpine 19, Trboveljska 38,20, Leykam 3, Rima Murany 49,75.

Tečaj za živinorejce kranjske okolice. Bliža se licenciranje bikov. Ker je umna reja bikov in mrjascev velikega pomena za uspešno živinorejo, je potreben v tem oziru poseben praktičen pouk, da se čim bolj izboljša pasma in da se najde čim pravilnejši način reje. Zato priredi okrajni kmetijski referent poseben tečaj za rejce bikov in mrjascev.

Predavala bosta kmet. referent Josip Sustić in posestnik Janez Brodar iz Hrastja o vsem koristnem in potrebnem delu glede rejce bikov in mrjascev. Tečaj se bo vršil v Kranju v Ljudskem domu v ponedeljek dne 27. aprila t. l. od 9 do 11 dop. in od 1 do 3 pop. Pouk je namenjen v prvi vrsti rejcem bikov in mrjascev ter članom občinskih kmetijskih odborov. Pristop pa imajo tudi drugi živinorejci. Na tečaju se bo obravnavalo vsa prečta vprašanja glede bikov in mrjascev (zakonini plemenjaki, skočnine, podpore itd.). Razprave se bodo vršile tudi v obliki razgovorov in debate. Tečaju bosta prisostvovala tudi zastopnika kr. banske uprave in Kmetijske družbe. Obisk tečaja je zaradi važnosti predmeta močno priporočati.

Dr. Milan Ivisić: Ideja racionalizacije i njezin međunarodni karakter. Zagreb 1931. Založba Jugoslovanskega odbora za znanstveno organizacijo dela. Cena 15 Din. Mednarodno racionalizacijsko gibanje je eno največjih gibanj XX. stoletja. Zato je dr. Milan Ivisić, profesor na zagrebski ekonomsko-komercialni visoki šoli razložil pravo ideologijo racionalizacije kot sinteze ekonomskih, tehničnih in socialnih interesov. Enostransko pojmovana racionalizacija mora imeti najupravičenejšo nasprotniko zato, ker se v praksi nadmerno izčrpujejo duševne in telesne moči delavstva. Istočasno pa nastaja tudi nekaka nadprodukcija blaga radi preslabe kupne moči. Zanimiva je primera med ameriško in evropsko miselnostjo glede racionalizacije. Cilj knjige je, da pokaže mednarodni razvoj problema racionalizacije v zvezi s V. mednarodnim kongresom, ki se bo vršil leta 1932. v Amsterdamu.

Borza

Dne 23. aprila 1931.

Denar

Devizni trg je danes glede tečajev ostal neizpremenjen. Radi večjega povpraševanja je bil promet znaten, posebno v devizi Newyork, katere je bilo zaključeno 1,7 milij. Din. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji.) Amsterdam 2285 bl., Berlin 1352,75—1355,75 (1354,25), Bruselj 790,58 bl., Budimpešta 991,57 bl., Curih 1093,80—1096,80 (1095,30), Dunaj 799,57 bl., London 276,37 bl., Newyork 56,645—56,845 (56,745), Pariz 221,35—223,35 (222,35), Praga 168—168,80 (168,40), Trst 297,65—297,80.

Zagreb. Amsterdam 2282—2288, Dunaj 798,07—801,07, Berlin 1352,75—1355,75, Bruselj 790,78 bl., Budimpešta 990,07—993,07, London 275,97—276,77, Milan 296,70—298,70, Newyork ček 56,645—56,845, Pariz 221,35—223,35, Praga 168—168,80, Curih 1093,80—1096,80.

Skupni promet brez kompenzacij 5,4 milij. Belgrad. Berlin 1352,75—1355,75, Budimpešta 993,07—996,07, Curih 1093,80—1096,80, Dunaj 798,07—801,07, London 275,97—276,77, Newyork 56,645—56,845, Praga 168—168,80, Trst 296,65—298,65, Solun 88—89.

Curih. Belgrad 9,1310, Pariz 20,30, London 25,23125, Newyork 519,05, Bruselj 72,17125, Milan 27,1875, Madrid 51,4025, Amsterdam 208,45, Berlin 123,63, Dunaj 72,98, Stockholm 139,05, Oslo 138,95, Kopenhagen 138,95, Sofija 3,76, Praga 15,37125, Varšava 58,20, Budimpešta 90,51, Atene 6,75, Carigrad 44,20, Bukarest 3,0875, Helsingfors 13,075, Buenos-Aires 16,95.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje čvrstejša. Tečaj so se večinoma ucvrstili. Promet je bil znatnejši. V Zagrebu je prišlo do zaključkov v vojni škodi, 7% Bleru in beglških obveznicah. Vojna škoda je v Belgradu notirala višje, kakor v Zagrebu. Tržišče bančnih papirjev je bilo živahno in beležimo zaključke v celi vrsti papirjev po neizpremenjenih tečajih. Med industrijskimi papirji pa so bili zaključki v delnicah Guttimanna, nadalje v delnicah osiješke Sečereane, vse po neizpremenjenem tečaju, dočim je bila nekoliko slabejša Drava. Med

Vi vsi si želite avtomobila...

BUICK vas zadovolji v vsem, če ste še tako izbirčen avtomobilist. Ta trditev temelji na priznanjih kupcev avtov širom sveta. Statistike namreč kažejo, da se proda Buicka dvakrat toliko kakor najhujšega tekmeča v kategoriji njegove cene.

Motor z osmimi cilindri v vrsti, tipa valve-in-the-head - prestava Syncro-Mesh - regulator za temperaturo olja: to so samo nekatere najznačilnejše vrline tega voza. Njegova k-pota, njegova udobnost in razkošje: o vsem tem se lahko sami prepričate, če obiščete našega zastopnika.

Ali kupujete lep avto? Potem ne morete storiti boljšega kakor da si izberete Buick 8, čigar nenadkriljovost med avtomobili njegove kategorije je izven vsakega dvoma.

BUICK 8

GENERAL MOTORS CONTINENTAL S. A.

paroplovnini družbami se je ucvrstila Dubrovačka, ki je bila zaključena po 380.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 94 bl., 7% Bler. pos. 83,25 bl., Celjska 150 den., Ljublj. kred. 120 den., Praštediona 920 den., Kred. zavod 160—170, Večve 128 den., Stavbna 40 den., Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 88,50—89, agrarji 51,50—52,25, vojna škoda ar. 425,50—426 (424, 424,50, 425,50), kasa 425—426 (424,50). 4. 425—426 (425,75). 5., 6. 425—426, 7., 8. 425,50—426, 12. 425—426, 8% Bler. pos. 93—95, 7% Bler. pos. 83,25—83,375 (83, 83,50), 7% pos. Drž. hip. banke 84,25—85, 6% begl. obv. 67,75—68,25 (68,50), maj 68—68,50 (68). Tob. srečke 25 bl. Bančne delnice: Ravna gora 70 den., Hrvatska 50—60, Poljo 52—53 (52), Kreditna 120—122, Union 174—176 (174), Ju-go 74—75 (74), Lj. kred. 120 d., Narodna 7850—7875, Obrtna 36 d., Praštediona 925—927 (925), Srbska 186—189 (188), Zemaljska 141—144, Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Guttimann 129—130 (129), Slaveks 40—45, Slavonija 200 den., Danica 80—95, Drava 230—237 (236—237), Sečereana Osjek 293—300 (295), Nar. ml. 20 bl., Osj. ljev. 215 d., Brod. vag. 62 d., Union 70—80, Večve 132 d.,

Isis 45—50, Ragusea 380—390 (380), Oceania 200—205, Jad. plov. 530—545, Trboveljska 312—313.

Belgrad. Narodna banka 7800—7820, 7% inv. pos. 88—89, agrari 51—52, vojna škoda 426—426,5 (427, 425, 424, 426, 426,50, 622 kom., junij 426—426,50 (426, 425,50, 1700 kom.), 7% Bler. pos. 83,75—84 (83,25, 83,50, 11.000 dol.), 6% begl. obv. 68—68,50.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je ostal danes neizpremenjen, ravno tako tudi cene. Tako je bila zaključena deviza franco Vrbas po 167,50, nadalje zahtevajo za Stari Bečej 172,50, za banatsko blago 167,50 in za Sombor okol. 157,50.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet: 38 vagonov pšenice, 18 vagonov koruze, 9 vagonov moke, Tendence neizpremenjena.

Budimpešta. Tendence slabša. Promet miren. Pšenica maj 15,64—15,75, zaklj. 15,70—15,71, junij 15,75—15,80, zaklj. 15,76—15,77, rz maj 13,70—14, zaklj. 13,70—13,75, koruza maj 13,35—13,55, zaklj. 13,45—13,46, julij 13,70—13,80, zaklj. 13,76—13,78, avgust 14,05, tranz. maj 1065—10,80, zaklj. 10,68—10,72.

»Ljudska knjižnica: 20 zvezkov: Savinsek: 20 zvezkov: NA PGLJU SLAVE, 28 Din. vez 40 Din. — 31. zvezek: Remmichl. ZAGORSKI ZVOVNI. (za silnik) 24 Din. vez 42 Din. — 32. zvezek: Remmichl. ZAGORSKI ZVOVNI. (za silnik) 24 Din. vez 42 Din. — 33. zvezek: Brackel. CHIRUSKI OTOR 28 Din. vez 40 Din. — 34. zvezek: Brackel. CHIRUSKI OTOR 28 Din. vez 40 Din.

Earl Derr Biggers:

Kitajčeva papiga

Kakor kane. Upam, da bom. Tako rad bi videl to deželo po pomladanskem deževju, ko poganjajo blesteče vrbenne in primule. Kako že pravi prerok Izaija? In suha zemlja se bo zdramila ter bo cvela kakor lilije. In kjer je bilo poprej suho, bodo mlake, in koder je žgala suša, naj privro studenci. Saj poznate Izaijo, gospod Madden?

»Ne — poznam že itak preveč ljudi!« je strupeno zarežal milijonar.

»Rekli ste menda, da se zimate za tukajšnje favno, gospod profesor?« je Bob pomagal prirodoslovcu.

Gamble ga je ošinil z naglim pogledom. »Seveda. Rad bi nekaj raziskaval — rep podgane dvotrebušnice, ki je menda izredno dolg.«

Telefon je pozvonil in sam gospodar je stopil k aparatu. Bob je nastavljal ušesa in slišal: »Brzjavka za gospoda Maddena.« Tedaj pa je oni slušalko trdno pritisknil na uho, da je bilo slišati le še nerazločno mrmrnanje. Boba je to jezilo, posebno ko je opazil, da je Maddenov obraz postal zelo potr in mračen. Ko je slednjič slusalo počasi spustil na vilice, je nekaj časa nemo strmel tjavendan, kakor iz uma.

»Kaj pa sadite na teh peščenih tleh, gospod Madden?« ga je vprašal profesor Gamble.

»Jaz...« Kakor bi se iz sanj prebujal v resničnost. »Kaj sadim? Vsemogoče. Čudili bi se, pa Izaija tudi!« Gamble pa ga je pogledal s tako ljubeznivim nasmehom, da si je milijonar skoraj opomogel in se zavedel. »Pojdite z menoj, če vas taka reč zanima.

Vam nekaj pokažem!«

Gamble je stopil za njim na verando in Thorn je šel za njima. Bob je planil k telefonu klicat Willa Holleya. »Poslušajte!« je prosil s pridruženim glasom. »Pravkar je Madden dobil po telefonu brzjavko, ki ga je zelo vznemirila. Ste li dovolj dobri s telegrafisti, da bi mogli o tem kaj več poizvedeti — seveda tako, da ne bo nihče kaj sumil?«

»Pojde! Dobri poštar mi vse pove. Vam li čez nekaj minut lahko pozvonim?«

»Ravno sedaj sem sam. Če potem ne bom več, bom rekel, da želite govoriti z Maddenom. Potem si boste morali hitro kaj izmisliti. Če boste pa pohiteli, skoraj ne bo potrebno.«

Ko se je okrenil, je opazil, da Ah Kim pospravlja mizo. »No, Charlie, kaj mislite o novem gostu v našem malem hotelu?«

»Ta gospod Gamble je na videz nedolžen kakor majska jutro, se mi zdi.«

»Res je. In sveto pismo tudi pozna.«

»Pa nič nevaren in blag človek. Toda med njegovo pičlo prtlijo je skoraj nova nabita pištola.«

»Najbrž bo z ujo streljal podganam v repe,« se je posmejal Bob. »Ne, nikarte ga sumničiti! Najbrž je kak strahopetec, ki verjame vse, kar mu kažejo po kinih. In se je skrbno oborožil, da bi se v tej divji deželi mogel braniti. Sicer pa je Madden pravkar po telefonu sprejel brzjavko, kakor je videti s precej neprijetno vestjo. Holley poskuša izvedeti vsebino. Če telefon zazvoni, pojdite, prosim, na verando in me kako opozorite, ko bi kdo prihajal.«

Močje je Kitajec nadaljeval svoj opravek pri mizi. Nekaj minut kasneje se je zopet oglašil telefon. Bob je pohitel k telefonu ter položil roko na zvonec, da

uduši zvok. Chan je oddrsal na verando.

»Da, Holley!« je tiho govoril mladenič. »Prav! Ampak zanimivo je to, kajne? Drevi pride? Lepa hvala, dragi prijatelj!«

Odložil je slušalo in Charlie se je vrnil. »Novica! Brzjavila je Evelina Maddenova. Najbrž se je že naveličala še dalje čakati tam v Denveru. Brzjavila je iz Barstowa. Mlada gospodična se pripelje drevi ob šestih in štirideset v Eldorado. Najbrž bom moral iz sobe in sploh oddot.«

»Gospodična Evelina Maddenova?« je neverjetno ponovil Chan.

»Resnično — Maddenova edinka. Prevzetna lepota. Spoznal sem jo v San Francisku. Ni čuda, da se je Madden zavzel, kajne?«

»Tale farma morilcev kajpada ni bivališče za gosposko, razvajeno gospodično.«

Bob je vzdihnil. »Nov zapletljaj. Stvar se razvije, midva pa ne prideva do cilja.«

»Se enkrat morem prositi: Vadite se v čednosti, v kateri ste tako slabo izurjeni, v potrpežljivosti. Skoraj bodo naši upi veselejši. Zenska roka...«

»Ta ženska roka pomeni ozeblino! Stavim z vami, Charlie, niti solnčno pripekanje v puščavi ne bo otajalo Eveline Maddenove.«

Chan se je vrnil po svojih opravkih v kuhinjo. Madden in Thorn sta odšla čez nekaj časa v hišo, profesor Gamble pa se je menda umaknil v svojo sobo. Dolgo, vroče popoldne je minevalo v svinčeno težkem miru. Le glasno smrčanje spečega Maddena je žagalno tišino. Tudi Boba se je lotevala utrujenost in se je udobno zleknil na posteljo. Zbudil se je šele pod večer poten in s težko glavo, toda kmalu ga je zunaj osvežil hladni vetrič.

Gostje z neba

Ze delj časa se mudi v sibirski guberniji Jenisej znanstvena ekspedicija, ki preiskuje ogromen meteorit, ki je pred nekaj desetletji padel iz atmosfere v tajgo na severu jenisejske gubernije. Ekspedicija hoče izkopati nekaj kosov tega znamenitega meteorita in jih prepeljati v Evropo. O tem čudovitem meteoritu smo že poročali na tem mestu. Za danes še sledeče:

Ta meteorit, ki je največji, kar jih pomni človeštvo, je obdan od same tajnosti. Nekateri menijo, da se sploh ne da točno ugotoviti, kdaj je padel na zemljo, zdi se pa, da je to bilo l. 1905. Tedaj je namreč zemlja okoli kraja padca sto kilometrov daleč zabobnela in se stresla. Kraj sam je neobljuden. Zdi se, da tedaj nihče ni šel preiskovati vzrokov močnega potresa, in da so šele pozneje slučajno našli kraj, kamor se je bil zariil ogromni meteorit. Tam so takrat našli tudi nekaj prapreivalcev tundre, ki so izjavili, da so goreči meteorit videli, ko je padel na gozd. Meteorit je uničil gozd pod seboj v hipu in stoletna drevesa so se še prej vnela ko slama. Seveda je pa zgorel tudi ves gozd okoli kraja padca. Ogromna granata je raztrgala zemljo in se zarila vanjo, tako da je stvorila globok krater, ki je sto metrov dolg in ravno tako širok. Težo meteorita cenijo na 80.000 ton. Torej je 2000 krat večji nego meteor, ki ga je našel pred nekaj leti v Grönlandu znani Peary, kajti ta meteor, ki se nahaja sedaj v naravoslovnem muzeju v Newyorku, tehtja samo 36 ton.

Kaj bi se zgodilo, če bi tak, okoli 100.000 ton težki meteorit padel na kakšno velemesto? V eni sami sekundi ali pa niti ne, bi taka ogromna granata zdrobila in zmečkala ter zažgala cel mestni del in tudi jeklena ogródja nebotičnikov bi bila zmlata. Sto in sto tisoč ljudi bi pokopala pod seboj v kraterju, ki bi ga naredila. Neprimerno hujša bi bila katastrofa, ki bi tako mesto zadela, nego škoda, ki bi jo napravil največji potres.

Vsak dan pade na zemljo več kot 10 milijonov meteoritov, ki priletijo iz vesoljstva. Toda ti meteoriti so vsi silno majhni in tehtajo samo po nekaj gramov. Velikih je med njimi jako malo. Preden pa meteorit dospe do zemeljske skorje, se v zemeljskem ozračju razpoči, in sicer zato, ker se zaradi ogromne hitrosti v gosti sferi plina zemeljskega ozračja razbela. Le nekaj malo kosov ogromnih meteorov pade na zemljo. Padec tako ogromne mase, kakor je bil jenisejski meteorit, je dogodek, ki ga zemlja doživi samo v tisočletjih.

Med meteoriti jih je brez dvoma nekaj jako velikih, ki bi napravili brez dvoma pre-

cejšno škodo, če bi padli na obljudene kraje. Treba je pač pomisliti, da je hitrost takega meteorita okoli 40 krat večja ko hitrost krogla, izstreljene iz topa. Toda pretežna večina meteoritov pade v morje, ki zavzema, kakor znano, celi dve tretjini zemeljske površine. Dejansko opazujejo največ meteoritov ladje na morju. Verjetnost, da bi kak večji meteor padel na obljudeno mesto, je minimalna, oziroma blizu ničli.

Slučajev, da bi bili meteoriti ubili ljudi, pomni zgodovina le jako malo. Parkrat so ubili kakšno ovco ali ovčjo čredo. L. 1907. je nek ogromen meteor poškodoval angleški parnik »Eclipse« *sredi Tihega oceana, tako da se je potopil. Moštvo se je rešilo in po 15 dnevni vožnji na čolnih dospelo v avstralsko luko. Decembra 1930 je zažgal nek meteor neko lesno skladišče v Tromsø na Norveškem*

Meteoriti dospejo v območje našega osolnčja iz najoddaljenejših prostorov vesoljstva, ki ležijo daleč izven poti, po kateri kroži okoli solca najoddaljenejši planet solnčnega sistema, Pluto. Ker solnce z vsemi svojimi planeti kroži po povzročalnem prostoru s hitrostjo, ki je enaka 20 kratni hitrosti topovske granate, zato dospeva v prostore, po katerih leti različno število meteoritov. Zato bi se lahko zgodilo, da bi kdaj prišli v prostor, katerega preletuje ne 10 milijonov meteoritov na leto kakor sedaj, ampak veliko več. Če bi torej kdaj prišli v prostor, po katerem leta recimo 1 milijarda meteoritov, bi ogromna toplota, ki bi jo povzročale njihove eksplozije v našem ozračju, lahko pomenila za zemljo pravo katastrofo. Toda skoro vsi astronomi so mnenja, da takih množin meteoritov v svetovnem prostoru ni, da se torej človeštvu ni treba bati konca sveta od meteoritov.

Cedni zamorci v Berlinu. Berlinski Zoo je dobil te dni čudne goste. Prišli so zamorci pigmejskega rodu iz Afrike. Zamorci imajo še zakrite obraze, izgledajo pa tako, kakor nam kaže slika spodaj na levi. Črne dame nosijo kot okrasek že od mladosti naprej v ustnicah lesene deščice, tako, da izgledajo usta končno kakor ostudna loputa. Pa tudi možje iz pigmejskega rodu niso nič lepši.

Večni ogenj v Moreni

Petrolejski vrelec v Moreni v Romuniji gori že dve leti. Vrelec št. 160 je začel goreti 27. maja 1929. Najboljši inženjerji in strokovnjaki vseh delov sveta so že poskušali z vsemi sredstvi ogenj pogasiti, a vse je bilo zaman, čeprav je pri tem več ljudi izgubilo življenje. Poskušali so gorečo luknjo pokriti z ogromno jekleno ploščo, da bi se ogenj udušil. Plošča se je v nekaj minutah stopila kakor svinec. Izkopali so podzemski hodnik iz oklopnega betona, da bi se po njem približali ognju. Tunel je eksplodiral. Letalci so z letal metali na ogenj bombe s plinom, ki uduši ogenj. Toda vročina je več sto metrov visoko bila tako silna, da so bombe eksplodirale, preden so zadele luknjo. Končno so vre-

lee bombardirali s topništvom. Zaman! Razpisali so ogromno nagrado možu, ki pove uspešen načrt, kako ogenj pogasiti. Prihajali so možje z načrti od vseh strani — vrelec pa še vedno gori.

Vse petrolejsko ozemlje je v nevarnosti, da mu pogori ves zemeljski plin. Plin namreč pri vrtanju požene petrolej iz zemlje. Čim več plina bo zgorelo, tem z manjšo silo bo bruhal petrolej na dan. Ogenj namreč ti dve leti ne požira petroleja, marveč plin. Vrelec, ki gori, je 1800 metrov globok; prav tako globoki so drugi vreliči, ki se jim že pozna, da na št. 160 izgoreva plinska eksplozivna sila. Če poide plin, kako do petroleja? Upanja pa, da bi ogenj pogasili, sedaj še ni.

Nevaren kraj

»Rulje poroča iz Helsingforsa o žalostni usodi visokošolca Karela (ruskega Finca) Simo Kajva, ki se je zglasil v sovjetskem poslanstvu, da bi poizvedel o usodi svojih staršev.

Šlišal je, da so bili, kakor drugi ruski Finci, obsojeni radi kolektivizaciji sovražnega mišljenja in izgnani v neko taborišče ob Belem morju. Simo je hotel vprašati, ali sme tja poslati živila oz. prositi da bi starše izgnali na Finsko. A sovjetski uradniki so sinu odgovorili z grožnjami. Naposled so se z revolverji zakadili v dijaka. Simo je moral razbiti okno in s

krvavečimi rokami skočiti iz prvega nadstropja na ulico.

Detektiv, ki opazuje sovjetsko poslanstvo, je našel dijaka brez zavesti in ga prepeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili težje notranje poškodbe radi padca.

Založnica je kupila možu nove srajce.

»Micka, zakaj pa si kupila take srajce? Saj so mi za dve številki prevelike.«

»To nič ne da, zato nič več ne stanejo. Več, nisem hotela, da bi trgovec vedel, da imam tako suhega moža.«

200 letnica smrti pisatelja Robinsona. Daniel Defoe, pisatelj svetovnoznane »Robinson Crusoe« *— je umrl pred 200 leti, dne 26. aprila 1731 v Londonu, star 70 let. Defoe ni bil samo pisatelj, marveč se je pečal tudi s politikom. Zaradi politike je bil dalj časa zaprt. V ječi je ustanovil tudi časopis »The Review«, ki je zgled za mnoge angleške tednike.*

Silvester Škerl:

Književna Praga

Iz popotne beležnice.

Max Brod.

Znočilo se je in ulice so se od neštetihih ljudi blestele v svojem velemestnem sijaju. Živahno vrvenje množice sem s počasnimi koraki prebrodil do glavne pošte, kjer sem oddal nekaj pisem, nato pa krenil v tiho Pansko ulico, da v uredništvu »Prager Tagblatt« *posetim znamenitega nemškega romanopisca Maxa Broda, ki je letos prejel češko državno nagrado.*

Uredništvo se nahaja v dvoriščnem traktu poslopja, čigar fasada na ulico je starinska in neznanja. V predstobi je bilo jako živo — neprestano so hodili ljudje sem ter tja, se za hip strnili v gručo, glasno pomenili, klicali so drug drugega, smejali in kazali svoje od tobaka počele zobe. Skoraj vsi obrazi so bili izrazito židovski. Vprašal sem po Brodu in sem moral potpeti, da je v govorilnici končal razgovor z nekim gospodom... Brod se je, kakor so mi pripovedovali, vprav vrnil s potovanja v Nemčiji, kjer je v Breslavu pisal opero nekega skladatelja ter mu tako odpri pot v široki svet.

Naposled — bilo je že pol osmih zvečer — sem se znašel v Brodovi uredniški sobici — podolgovatem, ozkem prostoru, kjer ni več mesta kot za mizo, otomano in malo omarico. Vpraša me mož nizke postave, širokih ramen, bistrhih oči za roženimi naočniki in kljub temu, da je že v petdesetih letih, svežega in mladostnega izgleda —

— Max Brod — in kaj bi prav za prav rad od njega izvedel.

»Kolikor morem zasledovati sodobno nemško slovstvo, sem opazil, da je Praga središče neke skupine nemških pisateljev, ki se mi vidi v svoji celoti morda najpomembnejša s vsem sodobnem nemškim slovstvu.«

»Hvala Vam za kompliment, saj sam spadam v to skupino — toda tega mnenja sem jaz tudi. Čudi me le, da vidite to praško »skupino«, ki je kot take nemški književni svet nikdar ni gledal in je tudi ne gleda.«

»Rad bi se z Vami pomenil o Vaših tovariših — morda mi omenite še tega ali onega, ki o njem še nisem slišal, da spada v Vašo skupino.«

V tem pozvonil telefon in iz razgovora — Brod govori v gladki češčini — razberem, da vprašuje že omenjeni skladatelj o podrobnostih breslavske premijere svoje opere. — Nato mi odgovarja Brod:

»Prav miha me, pogovoriti se z Vami o teh zanimivih stvareh, toda ob osmih moram na koncert evangelskega cerkvenega zbora — ako Vam je všeč, pojdeva skupaj, potem pa se bova v kakšni kavarni pomenila.«

Zopet zapoje telefon. Iz prvih stavkov spoznam, da gre za intimnejši pogovor z neko damo in se odstranim. Čez nekaj časa me vabi Brod spet noter in se opraviča. Z otomane vzame zavojček ter mi kaže korekturne pole:

»To bo prvi zvezek iz zapuščine Franca Kafke. Saj Vam je Kafka gotovo znan — no, njegovo zapuščino sedaj izdajam pri Kiepenheuerju. Poglejte, dober papir, okusen tisk — kajne? — Zdaj pa morava hitro h koncertu, da ne zamudiva.«

Na Vaclavskem trgu bije ura že osem. Najameva taksi, da naju hitro popelje v Jirchář št. 13, do nemške evangelske cerkve. Brod mi je poldnol en izvod sporeda, ki velja kot vstopnica. Vstopila med izvajanjem prve točke »Passacaglia v d-mollu za orgle« *od Dietricha Buxtehudea. Tiho sedeva v klopi. Občinstvo napolnjuje skoraj vse prostore male cerkve, ki s svojo pol gotosko arhitekturo, v sijaju srednjega letenca in v hladnosti starega židovja vpliva čudno romantično. Stara cerkevna glasba — v vsem sporedu: Schützov zbor »Die mit Tränen süßen, werden mit Freuden ernten«, C. Voglerjeva koralna predigra »Jesu Leiden, Pein und Tod«, M. Regerjeva koralna kantata »O Haupt voll Blut und Wunden«, J. Brahmsova koralna predigra »O Welt, ich muss dich lassen« *ter J. S. Bachova kantata št. 158 »Der Friede sei mit Dir«. V popolni tišini kakor munitje poslušajo ljudje. Ne vem zakaj, ogreti se ne morem — ne notri, ne v telesu, ki ga zebe. Sledim besedilu Regerjeve kantate, ki po svoji preprostosti pretresljivo slika Kristovo smrt, pa mislim na bližnje velikonočne praznike, na posvetilce, ki mi ga je Ruth Schumann napisala v knjižico »Das Passionale«:**

Aus den Tüchern, aus den Banden
Ist er wahrlich auferstanden
Und ich lief, es euch zu sagen...

Spored je izčrpan, potihem vstajajo ljudje in skoraj brez šuma zapuščajo mrzlo cerkev. Brod meni, da je bila Regerjeva kantata slabo nastudirana. Na ulici, ki je skoraj prazna, pripaliva cigarete ter se pogovarjava o posameznih točkah koncerta. Pred razkošno kavarno na Vaclavskem trgu se ustaviva in skleneva, da se pri kavi v miru pogovoriva

Pozor!

Pozor!

II. ZVEZEK

dr. M. Opekove

KNIIGE POSTAVE

izide 1. maja

Obseg isti kakor v I. zvezku.
Cena ista. — Naroča se v

prodajalni H. Ničmanovi,

Kopitarjeva ulica / Ljubljana.

Vitaminski v gobah

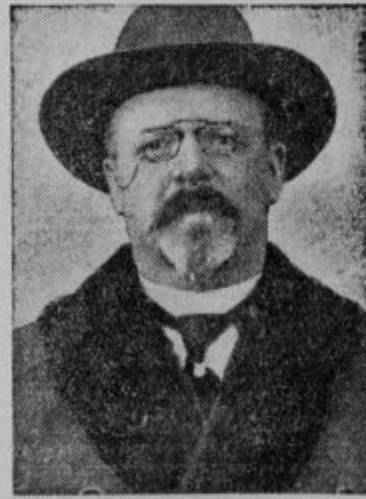
O pomenu užitnih gob za človeško prehrano si ljudje navadno niso popolnoma na jasnem. Marsikdo jih ne mara, ker se boji, da bi utegnile biti strupene. Drugi zopet jih strahno radi jedo, pri čemer se je že mnogokrat primerilo, da so cele družine navdušenih prijateljev gob obolele ali celo pomrle, ker strupenih gob niso ločile od užitnih. Gobe je treba dobro poznati in dobro ločiti, ali so užitne ali ne. Tudi neužitne gobe niso vse strupene, pač pa imajo tako slab okus, da človeka minejo skomine po gobah, če jih okusi. Pri užitnih gobah je treba poznati njih redilne lastnosti. Pri tem je treba vedeti, da gobe navadno niso redilne v splošnem pomenu te besede. So težko prebavljive, njihova »beljakovina« *ni prava in polnovredna beljakovina. Tako bi ostal od gob samo dober okus, ki je sicer zelo vreden, ampak redilen ni.*

Pač pa so gobe mlade rastline, ki imajo po raziskovanju profesorja Scheunerta mnogo vitaminov. Ta je dognal, da v gobah manjka takozvanega skorbutovega vitamina, ravno tako tudi vitamina B2, ki pospešuje presnavljanje in brebavljanje. Vitamin A, ki je posebno vreden za otroško rast, imajo v glavnem le lisčke. Posebno važno je, da vse užitne gobe obsegajo v obilni meri takozvani protirahitični vitamin, ki ga sicer ne dobiš v drugem sočivju ali sadju. V tem pogledu so torej gobe in gobje konzerve za otroško prehrano silno važne. Izjema je pri umetno gojenem kumaku (šampijon).

Le 12 let ječe

Dunaj, 22. aprila.

Pred dunajskimi porotniki je bil Jožef Zwicklstorfer, ki je lansko leto v Brucku na Litvi lastnega novorojenega otroka zadavil in ga potem vrgel svinjam, obsojen na 12 let težke ječe. Obsojenec je kazen malomarno vzel na znanje in s čisto mirnim glasom izjavil, da hoče tri dni premisleka, ali se bo pritožil ali ne. Zaslužil bi bil brez dvoma več.

August Borms, voditelj flamskih avtonomistov v Belgiji, ki so zadnji čas začeli živahno nastopati za svoje zahteve.

Sedla sva v kotiček, ki je bil v zatišju sredi razkošja večernih toalet in glasnega živčava ter gostega, od tobačnega dima nasičenega zraku. Brod mi pripoveduje o svojem novem delu:

»Querkopf«, tako se imenuje moj novi roman. Da Vam povem, kaj me bode v sodobnem slovstvu najbolj v oči: vidim dve strogo ločeni tendenci — romantično in politično — ter se ne morem znebiti občutka, da ga skoraj ni med današnjimi pisatelji, ki bi ti dve tendenci skušal uravnovešati in spojniti podati. Tako je moj »Querkopf« *mladenič, ki o vseh stvareh drugače misli kot drugi ljudje, zlasti se pa vidi moj junak romantikom preveč političen, politikom preveč romantičen. Zgodba se odigrava pred vojno in se neha z izbruhom vojne, ko pade svet vkup. Godi se v Pragi, junak je gimnazijec Stefan. Poglavitna osebnost poleg njega je šolski katehet, med obema se vrste dialogi — žoljar išče trdne opore za življenje. Istočasno se odigrava mladostna ljubezenska zgodba. Ko se junaku zazdi, da je našel pravo pot za življenje, izbruhne svetovna vojna. — Bavim se z mislijo, da bi ta roman nadaljeval z istimi osebami po vojni — vojna je namreč tako grda reč, da se mi upira pisati o nji. V drugem delu bi se junak boril z boljševizmom in kakor je pred vojno delal vtis treznega politično mislečega človeka, izgleda po vojni kot edini romantik, ki je ostal. A on je ostal isti, svet okrog njega se je spremenil. Vglabljam se v filozofske osnove svejega junaka in priznati moram, da se nagibam bolj platonizmu nego sholastiki, zakaj slika se mi vidi preveč v tostranstvo uprta.*

(Dalje)